

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VAIKO TEISIŲ APSAUGOS KONTROLIERIUS**

**P A Ž Y M A
DĖL TYRIMO VAIKO TEISIŲ APSAUGOS KONTROLIERĖS INICIATYVA
DĖL SOCIALINIŲ PASLAUGŲ ORGANIZAVIMO IR TEIKIMO SOCIALINĖS
RIZIKOS ŠEIMOMS PROBLEMŲ BEI ĮTAKOS VAIKO TEISIŲ APSAUGOS
UŽTIKRINIMUI**

2012-09-11 Nr. (6.3.-2011-25)-PR-192

Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus atliekamų skundų bei tyrimų kontrolieriaus iniciatyva metu identifikuoti vaiko teisių pažeidimai, jų priežasčių analizė, taip pat savivaldybėse vykusių susitikimų metu gauta informacija apie teikiamas vaikams ir jų šeimoms socialines paslaugas, vaikų socialinės globos institucijų atstovų teikiama informacija apie vaikų, atvykstančių į šias įstaigas, socialinį apleistumą rodo galimas socialinių paslaugų, atitinkančių realius šeimų poreikius, prieinamumo bei jų organizavimo ir teikimo efektyvumo problemas.

Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigoje atlikti tyrimai dėl vaiko teisių pažeidimų atskleidė netolygų socialinių paslaugų infrastruktūros išsivystymą ir šeimoms reikalingų paslaugų prieinamumą ne tik skirtingose savivaldybėse, bet ir pačių savivaldybių seniūnijose. Tyrimų metu pagrįstų abejonų sukėlė socialinių paslaugų rūšių skyrimo tikslingumas ir gebėjimas tinkamai įvertinti šeimų ir vaikų poreikius (pvz. tėvams, kuriems trūksta tėvystės įgūdžių, skiriamos tik informavimo ir konsultavimo paslaugos seniūnijoje, kompensacijų gavimo, registracijos darbo biržoje ir pan. klausimais ar socialinio darbuotojo lankymasis namuose). Pasitaikė atvejų, kai nesutapo socialinio darbo su šeima plane nustatytų lankymų šeimose kiekis su faktiniu apsilankymų skaičiumi, kt. Informavimo ir konsultavimo paslaugų teikimu neretai apsiriboja ir pagalba šeimoms (tėvams), sergantiems priklausomybės ligomis, tačiau nesuteikiamos reikiamos socialinės paslaugos.

Skundų tyrimo praktika leido daryti prielaidą, kad neretai tik formaliai buvo vertinama suteiktų paslaugų šeimai kokybė, neatsižvelgiant į aplinkybę, kad ilgą laiką (kartais keletą metų) teiktos socialinės paslaugos (dažniausiai informavimas ir konsultavimas) neduoda teigiamų rezultatų, nekeičiant socialinių paslaugų rūšių. Pastebėta, kad kai kuriose savivaldybėse (ypač kaimiškose vietovėse) retai skiriamos socialinės paslaugos dienos centruose, darbinių įgūdžių ugdymas, kasdienių įgūdžių ugdymas ir palaikymas suprantamas kaip lankymasis namuose ir buitės sąlygų bei maisto atsargų patikrinimas. Socialinių paslaugų teikimas savivaldybės mastu vertintas pagal suteiktų paslaugų kiekį.

Socialinių paslaugų kokybės įtaką vaiko teisių užtikrinimui rodo ir statistiniai duomenys apie tėvų globos netekusių vaikų skaičių, šio reiškinio priežastis, į šeimas grąžinamų vaikų, kuriems buvo nustatyta globa, skaičius.

Dėl aukščiau nurodytų priežasčių, taip pat siekdama gauti informaciją apie savivaldybėse besiklostančią socialinių paslaugų kokybės kontrolės vertinimo praktiką (kriterijai, mechanizmas ir pan.), vaiko teisių apsaugos kontrolierė nusprendė atlikti tyrimą, kurio tikslas – identifikuoti socialinių paslaugų teikimo ir jų efektyvumo problemas.

Atsižvelgiant į tai, kad savivaldybės yra atsakingos už socialinių paslaugų teikimo savo teritorijos gyventojams užtikrinimą, socialinių paslaugų planavimą ir organizavimą, bendrųjų socialinių paslaugų kontrolę, buvo atlikta visų savivaldybių administracijų direktorių apklausa

raštu (Prienu rajono savivaldybė ir po pakartotinio prašymo pateikti informaciją, į klausimus neatsakė). Šios apklausos metu buvo siekiama surinkti duomenis ir informaciją:

1) kaip vykdoma bendrųjų socialinių paslaugų ir socialinės priežiūros kokybės kontrolė savivaldybėje (pateikiant vertinimus, jų ataskaitas ar pan.) bei vertinamas socialinių paslaugų (jų rūšių) poreikis;

2) kiek socialinių darbuotojų darbui su socialinės rizikos šeimomis etatų yra savivaldybėje, jų finansavimo šaltinius (valstybės biudžeto, savivaldybės biudžeto lėšos, nurodant etatų, finansuojamų iš savivaldybės biudžeto, skaičių) bei pateikti duomenis apie etatų užimtumą ir socialinių darbuotojų pavadumą, galimą šiems specialistams nebūdingų funkcijų atlikimą;

3) socialinių darbuotojų darbui su socialinės rizikos šeimomis darbo krūvį;

4) kokios dominuoja socialinės rizikos šeimoms teikiamos paslaugos;

5) kokias socialinių paslaugų rūšis socialinės rizikos šeimoms, auginančioms vaikus, teikia savivaldybėje veikiančios socialinių paslaugų įstaigos, kiek socialinės rizikos šeimų ir jose augančių vaikų gauna šias paslaugas;

6) kaip užtikrinamas socialinių paslaugų prieinamumas socialinės rizikos šeimoms, auginančioms vaikus;

7) kokios paslaugos teiktos 2011 metais socialinės rizikos šeimoms, kurių nepilnamečiams vaikams yra nustatyta laikinoji globa (rūpyba), nurodant šeimų, kurioms teiktos paslaugos, bei per 2011 metus grąžintų į šeimas vaikų skaičių;

8) apie savivaldybėse sudaromus signalinius, socialinių įgūdžių stokojančių ar pan. šeimų sąrašus, koku pagrindu jie sudaromi.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, kaip pagrindinės institucijos, atsakingos už socialinių paslaugų politikos įgyvendinimą¹, buvo prašyta pateikti sekančią informaciją:

1) ar renkant, kaupiant, sisteminant ir analizuojant informaciją apie socialines paslaugas ryškėja socialinių paslaugų aprėpties (paslaugų spektro, prieinamumo ir kt.) ir paslaugų kokybės skirtumai skirtingose savivaldybėse; jei taip – kokių priemonių ketinama imtis siekiant užtikrinti vienodą socialinių paslaugų pasiūlą ir kokybę;

2) kokie dažniausiai pastebimi socialinių paslaugų planavimo ir organizavimo socialinės rizikos šeimoms, auginančioms vaikus, trūkumai;

3) kokie siūlymai per 2011 metus pateikti savivaldybėms dėl socialinių paslaugų planavimo, organizavimo socialinės rizikos šeimoms, auginančioms vaikus; kaip ir kieno iniciatyva ir koku intensyvumu vyksta savivaldybių konsultacijos socialinio darbo organizavimo klausimais;

4) apie socialinių darbuotojų darbui su socialinės rizikos šeimomis poreikius kelti profesinę kvalifikaciją bei pateikti informaciją kiek socialinių darbuotojų darbui su socialinės rizikos šeimomis 2011 m. kėlė profesinę kvalifikaciją, nurodant profesinės kvalifikacijos kėlimo formas ir sritis (teisines, psichologines žinios ir pan.);

5) kokios numatomos socialinių paslaugų sistemos ir socialinio darbo vystymo kryptys ir identifikuočių problemų sprendimo būdai.

Tyrimo metu nustatyta:

1. Statistinė informacija apie vaikus

Šio tyrimo dalyje naudoti statistiniai duomenys, viešai skelbiami Lietuvos Respublikos statistikos departamento statistinėse suvestinėse bei Valstybinės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos 2011 metų veiklos ataskaitoje.

Statistiniai rodikliai analizuoti siekiant nustatyti pagrindines bendro pobūdžio tendencijas vaiko teisių apsaugos srityje, kurias įtakoja (gali įtakoti) socialinių paslaugų prieinamumas ir efektyvumas.

¹ Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo 11 straipsnio 1 dalis (Žin., 2006, Nr. 17-589).

Duomenys, pateikti 1 lentelėje rodo, kad vaikų skaičius Lietuvoje tolygiai mažėja. Lyginant su 2005 metais jis sumažėjo 3,2 procentiniais punktais arba 135 500 vaikų ir sudaro 18,8 proc. bendro gyventojų skaičiaus. Iš 610,7 tūkst. vaikų, gyvenančių Lietuvoje, 22075 priskirtini vaikų iš socialinės rizikos šeimų grupei (2 lentelė). Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos duomenimis², iš 10604 apskaitoje esančių socialinės rizikos šeimų, 10202 šeimos pačios augina 21619 vaikus.

1 lentelė

Vaikų skaičius³

Metų pradžioje, tūkst.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Iš viso	746,2	718,8	695,5	673,8	653,7	636,1	610,7	595,2
Berniukai	382,2	368,2	356,2	345,1	335,0	325,9	313,1	305,3
Mergaitės	364,0	350,6	339,3	328,7	318,7	310,2	297,6	289,9
Mieste	473,6	456,1	442,0	429,1	417,0	408,2	394,0	386,3
Kaime	272,6	262,7	253,5	244,7	236,7	227,9	216,7	208,9
Palyginti su bendru gyventojų skaičiumi, %								
Iš viso	21,8	21,1	20,5	20,0	19,5	19,1	18,8	18,6
Berniukai	23,9	23,2	22,6	22,0	21,5	21,1	20,8	20,6
Mergaitės	19,9	19,3	18,8	18,3	17,8	17,4	17,1	16,9
Mieste	20,8	20,1	19,6	19,1	18,6	18,3	18,1	18,0
Kaime	23,8	23,2	22,5	21,9	21,3	20,7	20,2	19,8

2 lentelė

Socialinės rizikos šeimose augančių vaikų skaičius

<i>Metų pabaigoje</i>							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Iš viso	36535	31351	27881	25483	24222	23335	22075
Palyginti su bendru vaikų skaičiumi, %							
	4,89	4,36	4	3,78	3,7	3,66	3,6

Aukščiau pateikti kiekybiniai statistiniai duomenys rodo, kad nuo 2005 metų vaikų, augančių socialinės rizikos šeimose, sumažėjo 1,29 %. Nuo 2007 metų, kai buvo įsteigti socialinių darbuotojų darbai su socialinės rizikos šeimomis etatai, vaikų, augančių socialinės rizikos šeimose, sumažėjo 0,4 %.

Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos duomenimis⁴, 2011 m. **1882** socialinės rizikos šeimos buvo išbrauktos iš socialinės rizikos šeimų apskaitos. Daugiausiai šeimų išbraukta dėl to, kad sulaukė pilnametystės jų vaikai – 801 šeima, dėl *priežasčių, dėl kurių šeima buvo įrašyta į apskaitą, išnykimo* – 663 šeimos.

² Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos 2011 metų veiklos ataskaita.– www.vaikoteises.lt/veikla/ataskaitos.

³ Lietuvos Respublikos statistikos departamento duomenys.

⁴ Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos 2011 metų veiklos ataskaita.– www.vaikoteises.lt/veikla/ataskaitos.

Šeimos į socialinės rizikos šeimų apskaitą dažniausiai įrašomos dėl girtavimo, psichotropinių medžiagų vartojimo bei socialinių įgūdžių stokos: 2011 m. pabaigoje socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, apskaitoje dėl girtavimo buvo 5439 šeimos, dėl socialinių įgūdžių stokos ir negebėjimo rūpintis vaiku (-ais) – 3890 šeimos (3 lentelė).

3 lentelė

Šeimų ir jose augančių vaikų skaičius pagal įrašymo į socialinės rizikos šeimų apskaitą priežastis

Metų pabaigoje

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Šeimos, iš viso	16361	13496	11958	11350	11121	10904	10608
iš jų dėl:							
tėvų girtavimo, psichotropinių medžiagų vartojimo	9943	8276	7321	6697	6245	5896	5439
įgūdžių stokos	3122	2711	2918	3527	3661	3746	3890
Vaikui nustatytos laikinosios globos	-	584	360	180	220	282	289
netinkamo paramos naudojimo	537	274	258	80	70	77	76
prievartos prieš vaikus	761	412	258	206	215	219	215
tėvų valdžios apribojimo ir vaikui nustatytos nuolatinės globos	283	245	109	123	100	93	113
tėvų piktnaudžiavimo azartiniais žaidimais	3	15	3	-	-	1	1
kitų priežasčių	1712	979	731	537	610	590	585
Vaikai, iš viso	36535	31351	27881	25483	24222	23335	22073
iš jų dėl:							
tėvų girtavimo, psichotropinių medžiagų vartojimo	23008	18941	16724	14778	13431	12496	11171
įgūdžių stokos	7392	6951	7440	8459	8477	8605	8752
Vaikui nustatytos laikinosios globos	-	1133	740	273	344	366	329
netinkamo paramos naudojimo	1291	819	683	235	186	185	176
prievartos prieš vaikus	1266	931	613	463	492	484	463
tėvų valdžios apribojimo ir vaikui nustatytos nuolatinės globos	468	398	231	226	152	127	127
tėvų piktnaudžiavimo azartiniais žaidimais	6	26	6	-	-	1	1
kitų priežasčių	3104	2152	1444	1049	1140	1071	1054

Tėvų nesugebėjimas pasirūpinti vaiku (-ais), nesidomėjimas, nepriežiūra bei netinkamas jų auklėjimas daugelį metų yra viena iš pagrindinių globos (rūpybos) vaikams nustatymo ir vaiko atskyrimo nuo šeimos priežastis (4 lentelė).

4 lentelė

Globos (rūpybos) vaikams nustatymo priežastys

	2005	2006	2007	2008	2009	2010*	2011
Per metus tėvų globos netekę vaikai, iš viso	3209	3006	2824	2691	2175	2145	2305
iš jų pagal priežastis:							
tėvai nesirūpino, nesidomėjo vaiku, jo neprižiūrėjo, netinkamai auklėjo (2006–2010 m. ir naudojo smurtą)	1902	1733	1846	1612	1395	1443	1704
tėvų valdžios apribojimas	429	559	354	402	127	82	47
vaikai tapo našlaičiais	259	288	234	202	179	154	143
vaikas įstatymu nustatyta tvarka atskirtas nuo tėvų	-	52	31	47	78	61	69
tėvai dingę ir jų ieškoma	53	36	38	24	17	5	19
tėvai naudojo smurtą	90	...	...	...	...	...	...
tėvai pripažinti neveiksniais	23	9	8	15	11	14	6
tėvai yra neveiksnius nepilnamečiai	-	-	-	-	-	22	54
tėvystės ar artimos giminystės ryšiai nuo vaiko radimo dienos nenustatyti per tris mėnesius	27	1	1	1	1	12	4
tėvai teismo paskelbti mirusiais arba pripažinti nežinia kur esančiais	15	1	1	3	1	1	-
tėvai laikinai negalėjo rūpintis vaiku	411	327	311	385	366	411	338

5-oje lentelėje pateikti statistiniai duomenys rodo, kad 2011 metais tik 811 vaikų, kuriems buvo nustatyta globa, buvo sugrąžinti į biologines šeimas. Šis rodiklis vertintinas prieštarai. Viena vertus, jis rodo socialinio darbo sėkmę su vaikų tėvais (tinkamų socialinių paslaugų parinkimas ir kokybiškas jų teikimas), kita vertus šis rodiklis, lyginant su 2011 metų pabaigoje buvusiu globojamų vaikų skaičiumi – 10813 – bei per 2011 metais vaikų, kuriems buvo nustatyta globa skaičiumi (2305) bei atsižvelgiant į tai, kad netinkama tėvų priežiūra, auklėjimas, nesirūpinimas vaikais, yra dominuojanti globos nustatymo priežastis (1704), leidžia tikėtis efektyvesnio socialinio darbo su socialinės rizikos šeimomis.

5 lentelė

Vaikų išvykimo iš globos namų priežastys

	2010	2011
Išvykę iš globos namų vaikai, iš viso		
Išvykę iš globos namų vaikai	1 670	1 659
Palyginti su visu išvykusių iš globos namų vaikų skaičiumi, %	100,0	100,0
Sugrižo pas tėvus		
Išvykę iš globos namų vaikai	768	811
Palyginti su visu išvykusių iš globos namų vaikų skaičiumi, %	46,0	48,9
Sulaukė pilnametystės		
Išvykę iš globos namų vaikai	414	366

Išvykę iš globos namų vaikai	414	366
Palyginti su visu išvykusių iš globos namų vaikų skaičiumi, %	24,8	22,1
Buvo įvaikinti		
Išvykę iš globos namų vaikai	155	171
Palyginti su visu išvykusių iš globos namų vaikų skaičiumi, %	9,3	10,3
Paimti nuolatinei globai (rūpybai) šeimoje, šeimynoje		
Išvykę iš globos namų vaikai	143	116
Palyginti su visu išvykusių iš globos namų vaikų skaičiumi, %	8,5	7,0
Paimti laikinajai globai (rūpybai) šeimoje, šeimynoje		
Išvykę iš globos namų vaikai	127	112
Palyginti su visu išvykusių iš globos namų vaikų skaičiumi, %	7,6	6,7
Išvyko mokytis, dirbti		
Išvykę iš globos namų vaikai	63	83
Palyginti su visu išvykusių iš globos namų vaikų skaičiumi, %	3,8	5,0

Valstybės ir savivaldybių pastangos iš esmės spręsti vaiko teisės augti šeimoje užtikrinimo klausimus bei sukurti vaikui šeimoje saugią ir jo visapusiškus poreikius atitinkančią aplinką turėtų būti vertinamos per priemones, mažinančias socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, skaičių ir efektyvų socialinių paslaugų šeimai ir vaikams sistemos funkcionavimą, kuris sudarytų sąlygas šalinti priežastis, dėl kurių šeima patenka į socialinės rizikos šeimų apskaitą ir, kraštutiniiais atvejais, vaikui nustatoma globa (rūpyba). Socialinių paslaugų savalaikiškumas ir veiksmingumas, objektyvus pokyčių šeimoje vertinimas yra svarbus ir vertinant netinkamos vaikui aplinkos padarytą įtaką bei žalą jo pozityviai socializacijai.

2. Socialinių paslaugų (ir jų rūšių) poreikio vertinimas ir socialinių paslaugų kokybės kontrolė savivaldybėse

Pagal Socialinių paslaugų įstatymo 13 straipsnį savivaldybės atsako už socialinių paslaugų teikimo savo teritorijos gyventojams užtikrinimą planuodamos ir organizuodamos socialines paslaugas, kontroliuodamos bendrųjų socialinių paslaugų ir socialinės priežiūros kokybę.

Nepaisant suformuluoto klausimo apie bendrųjų socialinių paslaugų ir socialinės priežiūros kokybės kontrolę bei socialinių paslaugų (jų rūšių) poreikio vertinimą savivaldybėje (ne asmens ar šeimos) ir adresatus, kuriems buvo pateikti klausimai (savivaldybių administracijų direktoriai), didžioji dauguma savivaldybių administracijų vadovų, pateikė informaciją apie individualių atvejų nagrinėjimo tvarką, t.y. nurodė, kokiais norminiais aktais vadovaujantis ir kokie tarnautojai (darbuotojai), administracijos struktūriniai padaliniai savivaldybės įstaigos vertina šeimų socialinių paslaugų poreikį, skiria šias paslaugas (pvz., Anykščių rajono, Pasvalio rajono, Radviliškio rajono, Šiaulių miesto, Šiaulių rajono, Šilalės rajono, Tauragės rajono, Trakų rajono ir kt.).

Kai kurios savivaldybės nurodė, kad veikia komisijos dėl socialinių paslaugų skyrimo (Palangos miesto savivaldybė, Rietavo rajono savivaldybė ir kt.). Širvintų rajono, Alytaus miesto savivaldybėje socialinių paslaugų poreikis vertinamas apklausiant socialinės rizikos šeimoms anketavimo būdu.

Nors savivaldybės kiekvienais metais rengia socialinių paslaugų savivaldybėje planus, informaciją apie jų rengimą pateikė tik Šilutės rajono, Neringos ir Švenčionių rajono savivaldybės, nurodydamos, kad kiekvienais metais šiuose dokumentuose numatoma socialinių paslaugų plėtra, išskiriamos prioritetingos sritys, vertinamas socialinių paslaugų (jų rūšių) poreikis bei gyventojų socialinių paslaugų poreikius sąlygojantys veiksniai, įvertinama sukurtos savivaldybės socialinių paslaugų infrastruktūros analizė, finansavimo šaltiniai.

Jurbarko rajono savivaldybėje kiekvienų kalendorinių metų gale atliekamas socialinių paslaugų poreikio vertinimas rajone, pagal nustatytą poreikį (socialinės rizikos šeimų skaičių) perskirstomi socialinių darbuotojų darbai su socialinės rizikos šeimomis etatai seniūnijose.

Iš vaiko teisių apsaugos kontrolieri pateiktos savivaldybių informacijos apie socialinių paslaugų ir socialinės priežiūros *kokybės kontrolę* (pateikiant vertinimus, jų ataskaitas ar pan.), darytina prielaida, kad dauguma savivaldybių nevertina teikiamų socialinių paslaugų kokybės savivaldybės mastu.

Daugelis savivaldybių (Panevėžio miesto savivaldybė, Plungės rajono savivaldybė, Radviliškio rajono savivaldybė, Raseinių rajono savivaldybė, Skuodo rajono savivaldybė, Šakių rajono savivaldybė, Šiaulių miesto savivaldybė, Širvintų rajono savivaldybė, Švenčionių rajono savivaldybė, Ukmergės rajono savivaldybė, Trakų rajono savivaldybė ir kt.) nurodė, kad socialinių paslaugų ir socialinės priežiūros paslaugų kokybės kontrolę vykdo socialinių paslaugų centrai, socialinės paramos ar paslaugų skyriai, organizuojantys ar teikiantys paslaugas. Socialinio darbo su šeima kokybės vertinimas suprantamas kaip socialinio darbo su šeima metinių ataskaitų teikimas aukščiau nurodytiems ir savivaldybių administracijų vaiko teisių apsaugos skyriams.

Kai kurios savivaldybės (pvz. Pasvalio rajono, Vilkaviškio rajono savivaldybės) nurodė, kad socialinių paslaugų kokybės kontrolė vertinama vadovaujantis Socialinės priežiūros ir bendrųjų socialinių paslaugų teikimo socialinės rizikos šeimoms ir jų vaikams, vieniems gyvenantiems asmenims vertinimo kriterijų aprašu.

Raseinių rajono, Širvintų rajono, Švenčionių rajono socialinių paslaugų kokybė vertinama tikrinant individualių atvejų socialių paslaugų teikimą ir surašant aktus. Širvintų rajono savivaldybės seniūnijose patikrinimo metu tikrinamos apklaustų šeimų bylos, apklausiami socialiniai darbuotojai, analizuojami gauti duomenys ir teikiamos rekomendacijos, aptariami patikrinimo rezultatai.

Skuodo rajono, Tauragės rajono, Utenos rajono savivaldybėse socialinių paslaugų kokybės vertinimai aptariami pasitarimuose. Skuodo rajono savivaldybės įstaigos, teikiančios socialines paslaugas, metines veiklos ataskaitas pateikia savivaldybės tarybai.

Joniškio rajono savivaldybėje bendrųjų socialinių paslaugų ir socialinės priežiūros kokybės kontrolė vykdoma vadovaujantis savivaldybės direktoriaus įsakymu „Dėl bendrųjų socialinės priežiūros paslaugų kontrolės sistemos ir procedūrų nustatymo“.

Neringos savivaldybė nurodė, kad savivaldybės socialinių paslaugų plano priemonių įgyvendinimo efektyvumas vertinamas analizuojant pasiektus rezultatus, tikslus ir uždavinius.

Varėnos rajono savivaldybėje socialinių paslaugų kokybę vertina savivaldybės administracijos Centralizuotas vidaus audito skyrius (atliko veiklos auditą).

Išskirtinis dėmesys atkreiptinas į Vilniaus rajono ir Pakruojo rajono savivaldybėse susiformavusių praktiką. Vilniaus rajono savivaldybėje socialinių paslaugų socialinės rizikos šeimoms, auginančioms vaikus, socialinių paslaugų organizavimas ir socialinių darbuotojų, dirbančia su šia asmenų grupe, veiklos koordinavimas, konsultavimas, metodinės medžiagos teikimas priskirtas Vilniaus rajono savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos skyriui. Tiek Vilniaus rajono, tiek Pakruojo rajono savivaldybėje bendrųjų socialinių paslaugų ir socialinės priežiūros kokybės kontrolę vykdo vaiko teisių apsaugos skyriai.

Nei viena savivaldybė nepateikė socialinių paslaugų ir socialinės priežiūros kokybės vertinimo ar socialinių paslaugų (jų rūšių) poreikio vertinimo savivaldybės mastu dokumentų.

Dalis savivaldybių informacijos apie socialinių paslaugų kokybės ir socialinių paslaugų (ir jų rūšių) poreikio nustatymą nepateikė (Panevėžio rajono, Rietavo, Šalčininkų rajono, Akmenės rajono, Vilniaus miesto savivaldybės).

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pozicija

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija informavo, kad siekiant socialinių paslaugų kokybės savivaldybėse didinimo yra keliama socialinių darbuotojų kvalifikacija, tam yra panaudotos ir ES struktūrinių fondų lėšos (vykdytas projektas „Socialinių įstaigų darbuotojų ir

vadovų kvalifikacijos tobulinimas“). Šių mokymų metu didelis dėmesys buvo skiriamas kompleksinei pagalbai, atvejo vadybai, konsultavimo ir intervencinėms technikoms, supervizijai, darbuotojų motyvacijos kėlimo, pasitikėjimo savimi, darbo rezultatų gerinimo, darbo našumo didinimo mokymams. Ministerija taip pat pastebi susiformavusią praktiką, kad socialinis darbas su šeima orientuotas vien tik į kontrolę individualaus darbo procese, todėl siekiant suvienodinti socialinį darbą su šeimomis ir didinti socialinių darbuotojų gebėjimus, planuoja parengti rekomendacinio pobūdžio specializuotą metodiką, skirtą socialinio darbo su šeima planavimui, organizavimui, vykdymui, vertinimui bei dokumentavimui.

3. Metodinė pagalba socialiniams darbuotojams darbui su šeimomis ir vaikais

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos teigimu, pastaraisiais metais skiriamas didelis dėmesys įvaikių socialinio darbo metodikų parengimui, leidybai ir sklaidai.

Pastaraisiais metais, bendradarbiaujant su mokymo ir kitomis įstaigomis, išleistos šios metodinės priemonės: „Metodinės rekomendacijos vaikų dienos centrų darbuotojams socialinio darbo su šeima klausimais“ (2006 m.), „Socialinio darbo ypatumai vaikų globos namuose“ (G. Kvieskienė, V. Indrašienė, 2008 m.), „Šeimos krizių prevencija, socialinės ir psichologinės pagalbos šeimai būdai“ (2008 m.), „Socialinis darbas su socialinės rizikos šeimomis“ (2009 m.), „Kompleksinių paslaugų teikimo ir organizavimo nuo smurto nukentėjusiems vaikams bei jų šeimos nariams aprašas“ (2009 m.), „Pozityvios tėvystės įgūdžių ugdymo metodinės rekomendacijos“ (Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, 2010 m.).

Socialinio darbo metodiniai centrai⁵ (dažniausiai – viešosios įstaigos, globos namai ir kt.) 2011 metais parengė 10 metodikų skirtų socialiniam darbui su socialinės rizikos šeimomis.

4. Socialinių paslaugų įstaigų, teikiančių socialines paslaugas socialinės rizikos šeimoms, auginančioms nepilnamečius vaikus, infrastruktūra savivaldybėse

Siekiant išsiaiškinti savivaldybėse esančių socialinių paslaugų socialinės rizikos šeimoms ir jose augantiems nepilnamečiams vaikams spektrą bei paslaugų gavėjų galimybes realiai šiomis paslaugomis pasinaudoti, savivaldybių administracijos direktorių buvo paprašyta pateikti informaciją apie savivaldybės teritorijoje veikiančias socialinių paslaugų įstaigas teikiančias paslaugas socialinės rizikos šeimoms, auginančioms nepilnamečius vaikus, bei apie šių paslaugų prieinamumą kaimiškosiuose vietovėse gyvenantiems šios grupės paslaugų gavėjams. Pažymėtina, jog tyrimo metu nagrinėjami išimtinai tik savivaldybių raštu pateikti duomenys apie socialinių paslaugų spektrą bei šių paslaugų teikėjus savivaldybėse, kadangi viešai tokio pobūdžio informacija neskelbiama⁶.

Susisteminius savivaldybių pateiktą informaciją⁷, pastebėta jog socialinių paslaugų įstaigų skaičius savivaldybėse yra labai skirtingas.

Pagal savivaldybių pateiktą informaciją, galime daryti prielaidą, jog yra savivaldybių, kuriose vieninteliai subjektai teikiantys socialines paslaugas socialinės rizikos šeimoms ir jose augantiems vaikams yra valstybės biudžeto lėšomis finansuojami socialiniai darbuotojai darbui su

⁵ Socialinio darbo metodinis centras – tai Socialinio darbo metodinių centrų atrankos konkurso nuostatų, patvirtintų 2009 m. kovo 17 d. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu Nr. A1-125 „Dėl Socialinio darbo metodinių centrų atrankos konkurso nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2009, Nr. 32-1258) nustatyta tvarka atrinkta socialinių paslaugų įstaiga, kuri šalia savo pagrindinių funkcijų atlieka ir socialinių darbuotojų kvalifikacijos kėlimo, socialinio darbo inovacijų diegimo bei gerosios patirties sklaidos kitoms socialinių paslaugų įstaigoms funkcijas.

⁶ Internetinėje svetainėje Lietuvos socialinis žemėlapis, skyriuje Savivaldybių socialinės įstaigos funkcionavimas savivaldybių 2010 m. socialinių paslaugų planai, <http://www.socialiniszemelapis.lt/index.php?-23127027>.

⁷ 2 priedas. Socialines paslaugas socialinės rizikos šeimoms ir jose augantiems nepilnamečiams vaikams teikiančios įstaigos (pagal savivaldybių pateiktą informaciją).

socialinės rizikos šeimomis. Kalvarijos⁸, Kazlų Rūdos⁹, Kretingos¹⁰, Mažeikių¹¹, Molėtų¹², Palangos miesto¹³, Rietavo¹⁴ savivaldybėse socialines paslaugas socialinės rizikos šeimoms teikia tik savivaldybių socialinės paramos centrai, kuriuose yra įsteigti socialinių darbuotojų darbui su socialinės rizikos šeimomis etatai. Dauguma savivaldybių pažymėjo, jog socialinės paslaugos vaikams iš socialinės rizikos šeimų taip pat yra teikiamos socialinės globos įstaigose ar nustatant globą (rūpybą) šeimoje ar šeimynoje (socialinės globos paslaugos). Atliekamame tyrime ši informacija nebus nagrinėjama, kadangi tyrimu siekiama įvertinti bendrųjų ir socialinės priežiūros paslaugų socialinės rizikos šeimoms ir jose augantiems vaikams spektrą, kuris leistų siekti socialinės globos paslaugų poreikio nepilnamečiams vaikams iš socialinės rizikos šeimų, mažėjimo. Manytina, jog savivaldybės galimai nepateikė informacijos apie jų teritorijoje veikiančias nevyriausybinį organizacijų socialinių paslaugų įstaigas (vaikų dienos centrus, bendruomenės centrus ir pan.), todėl tikėtina, jog šie duomenys gali būti neišsamūs ir netikslūs.

Dauguma savivaldybių, teikdamos informaciją apie jų teritorijoje socialines paslaugas socialinės rizikos šeimoms ir jose augantiems vaikams teikiančias įstaigas, akcentavo vaikų dienos centrų teikiamas paslaugas. Apie jų teritorijoje veikiančius dienos centrus (bei kitas socialines paslaugas galimai teikiančias įstaigas) informacijos nepateikė tik jau minėtos Kalvarijos, Kazlų Rūdos, Kretingos, Mažeikių, Molėtų, Palangos, Rietavo savivaldybės. Pagal savivaldybių pateiktus duomenis žinoma, jog daugelyje minimų įstaigų – vaikų dienos centrų, dažniausia teikiamos socialinės priežiūros paslaugos socialinės rizikos šeimose augantiems vaikams, rečiau – socialiai remtinose šeimose augantiems vaikams, socialinės rizikos vaikams. Nepaisant aplinkybės, jog pagal savivaldybių pateiktą informaciją, daugelyje savivaldybių yra įsteigti vaikų dienos centrai, dažniausiai teikiantys socialinės priežiūros paslaugas socialinės rizikos šeimose augantiems vaikams, o rečiau ir kitiems paslaugas gaunančio vaiko šeimoms nariams, pažymėtina, jog šių vaikų galimybės gauti šias paslaugas tiesiogiai sietinos su konkrečioje savivaldybėje esančių vaikų dienos centrų skaičiumi, bei jų išsidėstymu savivaldybės teritorijoje¹⁵. Nepaisant to, jog nemažoje dalyje savivaldybių veikia socialines paslaugas teikiančios įstaigos (šiuo atveju vaikų dienos centrai), abejonių kelia šių įstaigų skaičius ir jų galimybės suteikti reikiamą paslaugų kiekį, pvz.:

- Kėdainių rajono savivaldybė nurodė, jog savivaldybėje veikia 4 vaikų dienos centrai, tačiau pagal savivaldybės pateiktą informaciją minėtuose centruose paslaugas gavo apie 70 vaikų

⁸ Kalvarijos savivaldybė nurodė, kad socialines paslaugas socialinės rizikos šeimoms, auginančioms nepilnamečius vaikus, teikia Kalvarijos globos ir užimtumo centro socialiniai darbuotojai darbui su socialinės rizikos šeimomis (etatai finansuojami valstybės biudžeto lėšomis).

⁹ Kazlų Rūdos savivaldybė nurodė, kad VŠĮ Kazlų Rūdos socialinių paslaugų centras teikia socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugas 10 socialinės rizikos šeimų ir jose augantiems 28 vaikams.

¹⁰ Kretingos rajono savivaldybė nurodė, kad socialines paslaugas šeimoms teikia Kretingos socialinių paslaugų centro socialiniai darbuotojai (etatai finansuojami valstybės biudžeto lėšomis).

¹¹ Mažeikių rajono savivaldybė nurodė, kas Mažeikių rajono socialinių paslaugų tarnyba teikia socialinės priežiūros paslaugas socialinės rizikos šeimoms, gyvenančioms Mažeikių mieste (paslaugas teikia 2 socialinių darbuotojų etatai, finansuojami valstybės biudžeto lėšomis).

¹² Molėtų rajono savivaldybė nurodė, kad socialinės priežiūros paslaugas socialinės rizikos šeimoms, auginančioms nepilnamečius vaikus teikia Molėtų rajono socialinės paramos centras (socialiniai darbuotojai darbui su socialinės rizikos šeimomis).

¹³ Palangos miesto savivaldybė nurodė, jog socialines paslaugas teikia Palangos socialinių paslaugų tarnyba (pagal patiektą informaciją, socialiniai darbuotojų darbui su socialinės rizikos šeimomis etatai yra įsteigti minėtoje tarnyboje).

¹⁴ Rietavo rajono savivaldybė nurodė, jog socialines paslaugas teikia Rietavo socialinių paslaugų centro socialiniai darbuotojai, darbui su socialinės rizikos šeimomis (pagal savivaldybės patiektą informaciją, valstybės biudžeto lėšomis finansuojami socialinių darbuotojų darbui su socialinės rizikos šeimomis, auginančioms nepilnamečius vaikus, etatai yra įsteigti šiame centre), informacijos apie kitas socialines paslaugas socialinės rizikos šeimoms teikiančias socialinių paslaugų įstaigas savivaldybė nepateikė.

¹⁵ 2 priedas. Socialines paslaugas socialinės rizikos šeimoms ir jose augantiems nepilnamečiams vaikams teikiančios įstaigos (pagal savivaldybių pateiktą informaciją).

dauguma vaikų auga socialinės rizikos šeimose) iš savivaldybėje socialinės rizikos šeimose augančių 794 vaikų.

- Kauno rajono savivaldybė nurodė, kad socialines paslaugas savivaldybėje teikia SBI Kauno rajono socialinių paslaugų centro (toliau – Centras) Šeimos gerovės skyriaus Pagalbos šeimai tarnyba ir Vaikų dienos centras, Centro skyrius Krizių centras ir jame veikiantis Garliavos vaikų dienos centras. Garliavos vaikų dienos centre 17 vaikų, augančių socialinės rizikos šeimose, teikiamos socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugos, nuo 2011 m. lapkričio mėnesio socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugas socialinės rizikos šeimose augantiems vaikams pradėjo teikti 20 vietų Centro Šeimos gerovės skyriaus Vaikų dienos centras. Remiantis šiais duomenimis, teigtina, jog paslaugos teikiamos 37 vaikams iš socialinės rizikos šeimų, kuomet viso socialinės rizikos šeimose augo 777 vaikai.

- Radviliškio rajono savivaldybė pateiktoje informacijoje nurodė, kad 2011 m. Radviliškio parapijos bendruomenės socialinių paslaugų centro Vaikų dienos centre teikiama socialinė priežiūra dienos metu 14 vaikų augančių socialinės rizikos šeimose iš viso socialinės rizikos šeimose rajone augančių 620 vaikų.

Pažymėtina, jog remiantis tyrimo metu surinktais duomenimis, dauguma savivaldybėse įsteigtų centrų veikia miestuose, rajonų centruose, didesniuose miesteliuose ir yra sunkiai pasiekiami vaikams iš atokesnių vietovių, kaimų. Nepaisant to, jog dalis savivaldybių siekia didinti vaikų dienos centrų skaičių kaimiškose vietovėse, vaikų ribotų galimybių lankyti tokius centrus problema išlieka labai aktuali. Pažymėtina, jog panaši problema buvo nustatyta 2012 m. Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos atliktame tyrime „Dėl problemų Lietuvos ikimokyklinio ugdymo įstaigose“¹⁶. Atlikus minimą tyrimą buvo nustatyta, jog vaikai gyvenantys kaimiškose vietovėse, dėl nesprendžiamos vaikų pavėžėjimo problemos, taip pat turi ribotas galimybes lankyti ikimokyklinio ugdymo įstaigas. Vertinant šias aplinkybes teigtina, jog tokie paslaugų šeimai ir vaikams prieinamumo trukdžiai taip pat turi neigiamą poveikį pagalbos šeimai efektyvumui.

Vertinant savivaldybių pateiktą informaciją apie socialinių paslaugų prieinamumą paslaugų gavėjams (šiuo atveju socialinės rizikos šeimoms ir jose augantiems vaikams) pažymėtina, jog absoliuti dauguma savivaldybių akcentavo atstumus tarp socialinių darbuotojų darbui su socialinės rizikos šeimomis darbo vietos ir socialinių rizikos šeimų gyvenamosios vietos. Ši aplinkybė leidžia daryti prielaidą, jog dėl nepakankamai išvystyto savivaldybių socialinio paslaugų tinklo, socialiniai darbuotojai darbui su socialinės rizikos šeimomis, išlieka pagrindiniai socialinių paslaugų teikėjai socialinės rizikos šeimoms. Pažymėtina, jog kai kuriose savivaldybėse, esant didesniam socialinių darbuotojų darbui su socialinės rizikos šeimomis, poreikiui, yra įsteigti 69,5¹⁷ socialinių darbuotojų darbui su socialinės rizikos šeimomis, etatai finansuojami savivaldybės lėšomis. Remiantis savivaldybių pateiktais duomenimis, daugiausiai tokių socialinių darbuotojų pareigybių buvo įsteigta Kauno miesto, Utenos rajonų savivaldybėse.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pozicija

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija pažymėjo¹⁸, kad socialinių paslaugų infrastruktūros išsidėstymas skirtingose savivaldybėse yra nevienodas. Ministerijos duomenimis, socialinių paslaugų įstaigos savivaldybių teritorijose yra nėra išsidėstę tolygiai, didžioji jų dalis įsikūrusios miestų ar rajonų centrų teritorijose, todėl kaimo gyventojams yra sunkiau pasiekiamos. Ministerijos nuomone, socialinių paslaugų infrastruktūros išdėstymui didžiausią įtaką turi ribotos savivaldybių finansinės galimybės ir socialinėms paslaugoms skiriama savivaldybių biudžeto lėšų

¹⁶ Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus pažyma „Dėl problemų Lietuvos ikimokyklinio ugdymo įstaigose“, <http://www3.lrs.lt/docs2/JKGGAGKF.PDF>

¹⁷ 3 priedas. Socialinių darbuotojų, darbui su socialinės rizikos šeimomis, etatų skaičius, finansavimo šaltiniai, pavaldumas.

¹⁸ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2011-12-19 raštas Nr. (19.4-33)SD-7790.

dalį (ministerijos duomenimis, atskirose savivaldybėse socialinėms paslaugoms skiriamos savivaldybių biudžeto lėšos skiriasi apie 6 kartus). Ministerija pažymėjo, kad, siekiant stiprinti savivaldybių finansines galimybes organizuoti kuo daugiau paslaugų, nuo 2007 m. savivaldybių biudžetams buvo pradėtos skirti valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos, viena iš jų yra skirta socialinei priežiūrai socialinės rizikos šeimoms teikti – 2011 m. skirta 13,96 mln.Lt.¹⁹ Socialinių paslaugų tinklui plėsti ir socialinių paslaugų infrastruktūros skirtumams savivaldybėse mažinti 1998-2009 m. buvo įgyvendinamos socialinių paslaugų infrastruktūros plėtros programos, per šiuos metus valstybės biudžeto lėšomis buvo paremti 288 socialinių paslaugų įstaigų projektai, įgyvendinti 58 savivaldybėse. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis²⁰, 2002 m. savivaldybėse, teikiant nestacionarias dienos socialinės priežiūros paslaugas šeimoms ir vaikams, yra vykdoma vaikų dienos centrų plėtra, dalinai finansuojant šių centrų veiklą valstybės biudžeto lėšomis. Ministerijos duomenimis, 2010 m. pabaigoje savivaldybėse veikė apie 400 dienos socialines paslaugas teikiančių socialinių paslaugų įstaigų (bendruomenės centrų, dienos centrų, šeimos paramos centrų) kuriuose socialinės paslaugos buvo teikiamos vaikams ir socialinės rizikos šeimoms.

5. Savivaldybėse dominuojančios socialinės paslaugos teikiamos socialinės rizikos šeimoms

Siekdama išsiaiškinti konkrečiose savivaldybėse socialinės rizikos šeimoms, auginančioms nepilnamečius vaikus, teikiamų paslaugų spektrą (pagal Socialinių paslaugų įstatyme²¹ ir Socialinių paslaugų kataloge²² nurodytas socialinių paslaugų rūšis bei jų sudėtį), vaiko teisių apsaugos kontrolierė prašė savivaldybes pateikti informaciją apie dominuojančias socialines paslaugas, (išskiriant ir konkrečiai nurodant) bendrąsias ir specialiąsias paslaugas bei šių paslaugų gavėjų skaičių. Pažymėtina, jog, nepaisant konkretaus klausimo formulavimo, savivaldybės patiekė labai skirtingą informaciją. Pateikti bendro pobūdžio ir neišsamūs duomenys neleido atlikti tikslios teikiamų paslaugų analizės.

Pagal savivaldybių pateiktus duomenis, savivaldybėse socialinės rizikos šeimoms, auginančioms nepilnamečius vaikus, teikiamos tiek bendrosios, tiek specialiosios socialinės paslaugos.

Dažniausia teikiamos šios bendrosios socialinės paslaugos:

- informavimas: reikalingos informacijos apie socialinę pagalbą suteikimas asmeniui (šeimai);
- konsultavimas: pagalba, kartu su asmeniu analizuojama asmens (šeimos) probleminė situacija ir ieškoma veiksmingų problemos sprendimo būdų;
- tarpininkavimas ir atstovavimas: pagalbos asmeniui (šeimai) suteikimas sprendžiant įvairias asmens (šeimos) problemas (teisines, sveikatos, ūkines, buitines, tvarkant dokumentus, mokant mokesčius, užrašant pas specialistus, organizuojant ūkinius darbus ir kt.) tarpininkaujant tarp asmens (šeimos) ir jo aplinkos (kitų institucijų, specialistų, asmenų).

Rečiau savivaldybės nurodė, jog socialinės rizikos šeimoms, auginančioms nepilnamečius vaikus, teikiamos kitos Socialinių paslaugų kataloge išvardintos bendrosios socialinės paslaugos: maitinimo organizavimas, aprūpinimo būtiniaisiais drabužiais ir avalyne, transporto organizavimo, sociokultūrinės paslaugos, asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimas, kitos bendrosios socialinės paslaugos.

Dažniausiai socialinės rizikos šeimoms teikiama specialioji socialinės priežiūros paslauga yra socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas: paslaugos, teikiamos asmenims (šeimoms) dienos

¹⁹ Socialinių darbuotojų darbui su socialinės rizikos šeimomis pareigybių finansavimui.

²⁰ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2011-12-19 raštas Nr. (19.4-33)SD-7790.

²¹ Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymas (Žin., 2006, Nr. 17-589).

²² Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. balandžio 5 d. įsakymas Nr. A1-93 „Dėl socialinių paslaugų katalogo patvirtinimo“, (Žin., 2006, Nr. 43-1570).

metu, siekiant palaikyti ir atstatyti savarankiškumą atliekant įvairias visuomeniniame ir asmeniniame (šeimoms) gyvenime reikalingas funkcijas. Pagal Socialinių paslaugų katalogą²³, socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugos sudėtis yra: informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, bendravimas, maitinimo organizavimas (suteikiant nemokamą maitinimą valgyklose, bendruomenės įstaigose ar kitose maitinimo vietose bei išduodant maisto talonus ar sauso maisto daivinius gyventojams; organizuojant maitinimą vaikų dienos centruose), kasdienio gyvenimo įgūdžių ugdymas ir palaikymas (namų ruošoje, tvarkant pinigų apskaitą, apsiperkant ir mokant mokesčius, planuojant ir atliekant namų ruošos darbus, prižiūrint vaikus, bendraujant ir pan.), darbinių įgūdžių ugdymas (siuvinėjimas, mezgimas, audimas, dailės dirbiniai, keramika, savarankiškas patalpų, aplinkos tvarkymas ir pan.) kitos paslaugos (socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugų sudėtis konkrečiam asmeniui gali būti skirtinga, atsižvelgiant į jo poreikius, bet turi susidėti ne mažiau kaip iš 3 paslaugų). Pažymėtina, jog savivaldybės nenurodė kokios sudėties socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugos dominuoja.

Nors didžioji dauguma savivaldybių nurodė, jog tarp socialinės rizikos šeimoms teikiamų socialinių paslaugų dominuoja socialinės priežiūros paslaugos, tačiau 15 savivaldybių (Šakių, Ukmergės, Pakruojo, Ignalinos rajono, Panevėžio miesto, Akmenės rajono, Birštono, Pagėgių, Šalčininkų rajono, Palangos miesto, Neringos, Panevėžio rajono, Varėnos rajono, Trakų rajono ir Kazlų Rūdos savivaldybėse) dominuoja bendrosios socialinės paslaugos (kaip jau buvo paminėta, iš bendrųjų socialinių paslaugų dažniausiai yra teikiamos informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo paslaugos).

6. Socialinių paslaugų teikimas šeimoms, kurių vaikams nustatyta laikinoji globa (rūpyba)

Vertindama socialinių paslaugų teikimo efektyvumą šeimoms vaikų globos (rūpybos) nustatymo atvejais, siekiant vaikus grąžinti į biologines šeimas, vaiko teisių apsaugos kontrolierė prašė pateikti informaciją apie 2011 metais socialinės rizikos šeimoms, kurių nepilnamečiams vaikams yra nustatyta laikinoji globa (rūpyba), teiktas paslaugas, nurodant paslaugų gavėjų (šeimų) bei per 2011 metus grąžintų į šeimas vaikų skaičių.

Savivaldybių pateikta informacija nėra išsami, nes dalis jų nepateikė prašomos informacijos, dalis teikė informaciją tik pagal savo pasirinktus kriterijus (pvz., nedetalizavo kokios bendrosios ir/ar specialiosios paslaugos buvo teiktos šeimoms, nenurodė paslaugų gavėjų skaičiaus, ir pan.). Nemažai savivaldybių nurodė, kad šeimoms, kurių vaikams nustatyta globa (rūpyba), teikiama specialioji paslauga – socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas, tačiau nenurodė, kokios konkrečiai paslaugos įeina į šios paslaugos sudėtį²⁴.

Nors pateikta informacija²⁵ nėra išsami (neatskleistas socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugos turinys), remiantis pateikta informacija apie socialinių įstaigų išsidėstymą savivaldybių teritorijoje ir kitais statistiniais rodikliais, galima daryti prielaidą, jog nepriklausomai nuo socialinių paslaugų rūšies (bendrosios ar specialiosios), dažniausiai skiriamos yra konsultavimo ir informavimo paslaugos, įeinančios į abiejų socialinių paslaugų rūšių sudėtį (kaip savarankiškos bendrosios paslaugos ar sudėtinė socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo dalis).

²³ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. balandžio 5 d. įsakymas Nr. A1-93 „Dėl socialinių paslaugų katalogo patvirtinimo“, (Žin., 2006, Nr. 43-1570).

²⁴ Į šios paslaugos sudėtį įeina informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, bendravimas, maitinimo organizavimas suteikiant nemokamą maitinimą valgyklose ar kitose maitinimo įstaigoje bei išduodant maisto talonus ar sauso maisto daivinius, kasdienio gyvenimo įgūdžių ugdymas ir palaikymas namų ruošoje, tvarkant pinigų apskaitą, apsiperkant ir mokant mokesčius, planuojant ir atliekant namų ruošos darbus, prižiūrint vaikus ir pan., darbinių įgūdžių ugdymas ir kt.). Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. balandžio 5 d. įsakymas Nr. A1-93 „Dėl socialinių paslaugų katalogo patvirtinimo“, (Žin., 2006, Nr. 43-1570).

²⁵ 4 priedas. Socialinių paslaugų teikimo situacija socialinės rizikos šeimoms, kurių nepilnamečiams vaikams yra nustatyta laikinoji globa (rūpyba).

Neretai šias paslaugas, jei jos teikiamos kaip specialiosios, papildo atstovavimo ir tarpininkavimo paslaugos, aprūpinimas būtiniaisiais drabužiais ir avalyne, transporto organizavimas. Tik kelios savivaldybės nurodė, kad šeimoms, iš kurių paimti vaikai, teikiamos psichologinės pagalbos paslaugos (Kazlų Rūdos savivaldybė), darbinių įgūdžių ugdymas (Kėdainių rajono savivaldybė), priklausomybės ligų gydymas (Šiaulių rajono savivaldybė).

Analizuojant duomenis apie teiktas paslaugas tėvams ir į šeimas gražintų vaikų skaičių²⁶ matyti, kad tose savivaldybėse, kuriose neapsiribojama tik bendrųjų paslaugų teikimu ar konsultavimu ir informavimu kaip specialiųjų socialinių paslaugų sudėtine dalimi, globos (rūpybos) panaikinimo ir į šeimas gražintų vaikų skaičius bei lyginamasis santykis šeimų, iš kurių paimti ir gražinti vaikai, yra didesnis (pvz., Anykščių rajono, Elektrėnų, Kalvarijos, Kauno miesto, Kazlų Rūdos, Šakių rajono, Šilutės rajono ir kt.). Šios savivaldybės nurodė teikusios socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugas.

Reikėtų pažymėti, kad socialinio ugdymo ir palaikymo paslaugų (nedetalizuojant jų sudėties) teikimas efektyvus ne visose savivaldybėse. Kai kuriose savivaldybėse šeimų, iš kurių buvo paimti vaikai ir jiems nustatyta globa (rūpyba) ir gražintų vaikų skaičiaus santykis yra neigiamas (pvz., Jonavos rajono, Kėdainių rajono, Klaipėdos miesto, Panevėžio miesto ir kt. savivaldybės).

7. Prevencinio socialinio darbo su šeimomis, auginančiomis nepilnamečius vaikus, organizavimas savivaldybėse

Prevencinė specialistų pagalba ypatingai svarbi šeimoms, kuriose pastebimos socialinio ir/ar psichologinio pobūdžio problemos (toliau tekste – *probleminės šeimos*), trukdančios sudaryti sąlygas pilnaverčiam vaikų vystymuisi, socializavimuisi, kuriose neužtikrinamas vaikų poreikių savalaikis ir kokybiškas tenkinimas, tačiau šioms šeimoms, ypatingai tėvams, laiku gavus reikalingą pagalbą, pastebėtas problemas imti spręsti savarankiškai, užtenka jų vidinės motyvacijos. Minimoms šeimoms laiku, ankstyvojoje problemų užsimezgmimo stadijoje, suteikus tinkamą pagalbą, pagalba gali būti efektyvesnė ir daug dažniau galima tikėtis teigiamų darbo su šeima rezultatų.

Pagal savivaldybių pateiktus duomenis, probleminių šeimų, kurioms reikalinga specialistų pagalba (neretai ir socialinės paslaugos), skaičius skirtingose savivaldybėse svyruoja nuo 2 šeimų Neringos savivaldybėje, iki 330 šeimų, auginančių 587 vaikus Vilniaus miesto savivaldybėje, nemažai šių šeimų yra apskaitoma Šakių rajono (156 šeimos), Varėnos rajono (70 šeimų), Raseinių rajono (72 šeimos), Pakruojo rajono (98 šeimos), Klaipėdos rajono (91 šeima), Kelmės rajono (83 šeimos) savivaldybėse²⁷. Apibendrinus tyrimo metu savivaldybių pateiktus duomenis, apie pagalbą probleminėms, tačiau nepriskirtinoms socialinės rizikos šeimų grupei, šeimoms, pažymėtina, jog daugumoje savivaldybių prevencinis darbas su šeimomis nėra reglamentuotas. Remiantis 2011 m. pabaigoje gautais duomenimis, tik Šilalės rajono ir Vilniaus miesto savivaldybės aiškiai nurodė, jog socialinių paslaugų teikimas probleminėms šeimoms (tačiau nesantoms socialinės rizikos grupėje) yra reglamentuotas.²⁸ Iš tyrimo metu surinktų duomenų matyti, jog daugelyje savivaldybių informacija apie problemines šeimas yra kaupiama – vaiko teisių apsaugos skyriuose arba ją kaupia socialiniai darbuotojai darbui su socialinės rizikos šeimomis. Vertinant savivaldybių pateiktą informaciją teigtina, jog dažniausiai savivaldybių vaiko teisių apsaugos skyriai, socialiniai darbuotojai, gavę informaciją apie socialines šeimų problemas,

²⁶ Ten pat.

²⁷ 5 priedas. Savivaldybių pateikta informacija apie probleminių šeimų skaičių.

²⁸ Šilalės rajono savivaldybės tarybos 2011 m. rugsėjo 9 d. sprendimu Nr. T1-272 patvirtintas Problemiškų šeimų, auginančių vaikus, apskaitos Šilalės rajono savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos tarnyboje tvarkos aprašas (<http://www.silale.lt/index.php?1335984919>) ir Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2012 m. gegužės 22 d. įsakymu Nr. 30-995 patvirtintas Šeimos įrašymo į socialinių įgūdžių stokojančių šeimų, auginančių nepilnamečius vaikus, sąrašą ir išbraukimo iš jo tvarkos aprašas (<http://www.vilnius.lt/>). Darytina prielaida, jog minimas tvarkas turi daugiau savivaldybių, tačiau apie jas informacijos nepateikė.

galimai sąlygojančias vaiko teisių ir teisėtų interesų pažeidimus šeimose, apsiriboja minėtos informacijos fiksavimu ir patikrinimu. Pažymėtina, jog, pagal savivaldybių pateiktą informaciją, daugumoje savivaldybių tokios šeimos yra stebimos, kai kuriose savivaldybėse joms teikiamos socialinės paslaugos (bendrosios ir specialiosios), pvz.:

- Trakų rajono savivaldybė: gavus informaciją apie šeimas, kuriose pastebėtos socialinio pobūdžio problemos, socialinis darbuotojas apsilanko šeimose, įvertina situaciją, nustato socialinių paslaugų poreikį šeimai bei pradeda dirbti socialinį darbą. Socialinis darbuotojas, atsižvelgdamas į tai ar šeima motyvuota spręsti iškilusias socialines problemas ar ne, teikia vertinimą ir siūlymus VTAS dėl šeimos įrašymo į socialinės rizikos šeimų sąrašą. Neretai socialinio darbuotojo intervencija į šeimos gyvenimą duoda greitų ir kokybiškų rezultatų, jei šeimos nariai patys suinteresuoti spręsti savo šeimos socialines problemas. Tokios šeimos socialinio darbuotojo yra įrašomos į signalinių šeimų sąrašą²⁹.

- Varėnos rajono savivaldybė: gavus pirminę informaciją apie šeimos socialinę būklę, netinkamą gyvenimo būdą, informaciją patikrinus ir jai bent iš dalies pasitvirtinus, šeima apsvairstoma VTAS darbo grupėje. Nusprendus, jog šeima stengiasi, geba spręsti problemas savarankiškai, tačiau jai reikalinga periodiška pagalba ir parama, ji priskiriama signalinėms socialinės rizikos šeimoms, manant, jog nėra tikslinga ją iš karto įtraukti į rizikos šeimų grupę. Į signalinius sąrašus taip pat įtraukiamos iš socialinės rizikos sąrašo išbrauktos šeimos³⁰.

- Rietavo savivaldybė: VTAS sudaromi socialinių problemų turinčių šeimų sąrašai. Į šį sąrašą įrašomos šeimos, kuriose nustatyti trumpalaikiai vaiko teisių pažeidimai, kuriems išspręsti pakanka tėvų pastangų. Šis sąrašas sudaromas prevenciniais tikslais, kad laiku būtų užkirstas kelias vaiko teisių pažeidimams ir būtų galima operatyviai organizuoti darbą su šeima, kol problemos dar neįsisenėjusios. Nuo 2009 m. į šį sąrašą buvo įrašyta 14 šeimų, kuriose augo 14 vaikų (iš jų 6 šeimos šiuo metu yra įrašytos į socialinės rizikos šeimų sąrašą, jose auga 19 vaikų, 2 šeimos išvyko gyventi į kitas savivaldybes). Kiekvienoje seniūnijoje yra sudaromi signaliniai, socialinių įgūdžių stokojančių šeimų sąrašai, šiuos sąrašus rengia ir šeimas stebi socialiniai darbuotojai. Šiuo metu stebimos 3 šeimos³¹.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pozicija

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija yra pažymėjusi³², kad pritaria Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos išsakytai nuomonei³³ dėl būtinybės stiprinti prevencinį darbą su šeimomis, tačiau mano, jog šią veiklą turėtų vykdyti ne tik socialiniai darbuotojai darbui su socialinės rizikos šeimomis. Ministerijos nuomone, šioje srityje yra ypač svarbi bendra daugelio specialistų ir bendruomenės narių veikla, pagrįsta bendruomenių, seniūnijų darbuotojų, vaiko teisių apsaugos specialistų, pedagogų bendradarbiavimu ir susitelkimu. Ministerija yra pareiškusi nuomonę, kad kiekvienos seniūnijos teritorijoje turėtų dirbti ne tik socialinis darbuotojas darbui su socialinės rizikos šeimomis, tačiau taip pat ir socialinio darbo organizatorius, pagalbą socialiniams darbuotojams turėtų suteikti bendruomenės nariai, seniūnija, savanoriai³⁴.

8. Socialinių darbuotojų, darbui su socialinės rizikos šeimomis, paslaugų gavėjų skaičius

Nuo 2007 m. sausio 1 d. darbui su socialinės rizikos šeimomis savivaldybėse buvo įsteigtos 556 naujos socialinių darbuotojų pareigybės, finansuojamos valstybės biudžeto

²⁹ Trakų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2011-11-30 raštas Nr. AP3-4299.

³⁰ Varėnos rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2011-11-30 raštas Nr. PSD-2623-(20.26).

³¹ Rietavo savivaldybės administracijos direktoriaus 2011-11-28 raštas Nr. R4-2460.

³² Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2009-10-02 raštas Nr. (19.4-33) SD-7287.

³³ Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos apibendrinimas „Dėl socialinių darbuotojų darbui su socialinės rizikos šeimomis ir savivaldybių vaiko teisių apsaugos tarnybų (skyrų) veiklos“, <http://www3.lrs.lt/pls/inter/vaikai>

³⁴ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2009-10-02 raštas Nr. (19.4-33) SD-7287.

lėšomis³⁵, palaipsniui pareigybių skaičius buvo didinamas ir 2011 m. socialinių darbuotojų, darbui su socialinės rizikos šeimomis, finansuojamų valdybės biudžeto lėšomis pareigybių skaičius siekė 630,5. Savivaldybių vaiko teisių apsaugos skyrių socialinės rizikos šeimų apskaitoje 2011 m. gruodžio 31 d. iš viso buvo 10604 socialinės rizikos šeimos, kuriose augo 22075 vaikai³⁶, ir kurioms socialines paslaugas teikė socialiniai darbuotojai darbui su socialinės rizikos šeimomis. Tyrimo metu buvo surinkta savivaldybių informacija atspindinti socialinių darbuotojų, darbui su socialinės rizikos šeimomis, darbo krūvį skirtingose savivaldybėse.

Pagal savivaldybių pateiktus duomenis, nagrinėjamu laikotarpiu 1 socialinio darbuotojo pareigybei vidutiniškai buvo priskirtina apie 17 socialinės rizikos šeimų. Remiantis savivaldybių vaiko teisių apsaugos kontrolieri pateiktais duomenimis, matyti, jog skirtingose savivaldybėse vieno socialinio darbuotojo pareigybei tenka labai skirtingas socialinės rizikos šeimų skaičius, tiek tose pačiose savivaldybėse tiek skirtingose savivaldybėse. Iš savivaldybių pateiktų duomenų matyti, jog daugiausia socialinės rizikos šeimų, vidutiniškai tenkančių vieno socialinio darbuotojo pareigybei, yra Birštono savivaldybėje – 33 šeimos, Kėdainių rajono savivaldybėje – 26 šeimos, Tauragės rajono savivaldybėje – 30 šeimų, Varėnos ir Vilkaviškio rajonų savivaldybėse atitinkamai po 23 ir 24 šeimas³⁷. Pagal savivaldybių pateiktus duomenis, matyti, jog mažiausiai vienai socialinio darbuotojo darbui su socialinės rizikos šeimomis, pareigybei šeimų teko Neringos savivaldybėje – 4 šeimos, Šilalės rajono savivaldybėje – 9 šeimos, Švenčionių rajono savivaldybėje – 10 šeimų, Alytaus rajono, Druskininkų, Kalvarijos, Kelmės, Kretingos, Mažeikių rajono savivaldybėse - 11 šeimų³⁸. Stebint socialinių darbuotojų darbui su socialinės rizikos šeimomis, darbo krūvio su socialinės rizikos šeimomis, auginančiomis nepilnamečiais vaikais, skirtumus, ypatingas dėmesys yra atkreiptinas į socialinių darbuotojų darbo krūvių skirtumus tos pačios savivaldybės teritorijoje: Jonavos rajono savivaldybėje vieno socialinio darbuotojo pareigybei tenka nuo 47 iki 6 socialinės rizikos šeimų, Pagėgių savivaldybėje nuo 36 iki 8 socialinės rizikos šeimų, Radviliškio rajono savivaldybėje nuo 30 iki 10 šeimų, Rokiškio rajono savivaldybėje nuo 22 iki 3 šeimų, Tauragės rajono savivaldybėje nuo 46 iki 17 šeimų, Varėnos rajono savivaldybėje nuo 34 iki 7 šeimų. Dideli minimi pobūdžio skirtumai pastebimi Vilkaviškio, Vilniaus rajono, Vilniaus miesto savivaldybėse. Pagal Trakų rajono savivaldybės pateiktą informaciją apie socialinių darbuotojų darbui su socialinės rizikos šeimomis, darbo organizavimą, dalis šiame rajone dirbančių socialinių darbuotojų darbui su socialinės rizikos šeimomis, kurių pareigybės yra finansuojamos valstybės biudžeto lėšomis, atlieka ne tik socialinių paslaugų socialinės rizikos šeimoms teikimo funkcijas, tačiau taip pat ir teikia paslaugas kitiems gavėjams (neįgaliems, vienišiams, pagyvenusiems asmenims ir pan.), priima prašymus – paraiškas piniginei socialinei paramai gauti bei atlieka kitas funkcijas, nesusijusias su socialinių paslaugų teikimu socialinės rizikos šeimoms.

Socialinių darbuotojų darbo krūvio (teikiant paslaugas socialinės rizikos šeimomis) netolygaus pasiskirstymo tarp skirtingų savivaldybių bei tos pačios savivaldybės teritorijoje problemą, tiesiogiai įtakojančią kokybiškų ir savalaikių socialinių paslaugų šeimoms prieinamumą, Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga pažymėjo dar 2009 m.³⁹ Atlikus minimą tyrimą, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai buvo rekomenduota, atsižvelgiant į tai, jog socialinių darbuotojų darbui su socialinės rizikos šeimomis darbo krūvis yra per didelis, atsižvelgiant į realią situaciją, įvertinti kokiam socialinių darbuotojų skaičiui vienas socialinis

³⁵ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. liepos 13 d. įsakymas Nr. A1-193 „Dėl valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti skirtų lėšų apskaičiavimo metodikos patvirtinimo“, (Žin., 2006, Nr. 80-3170).

³⁶ Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos 2011 metų veiklos ataskaita.– www.vaikoteises.lt/veikla/ataskaitos.

³⁷ 6 priedas. Socialinių darbuotojų, darbui su socialinės rizikos šeimomis, paslaugų gavėjų – socialinės rizikos šeimų, auginančių nepilnamečius vaikus, skaičius savivaldybėse.

³⁸ Ten pat.

³⁹ Apibendrinimas „Dėl socialinių darbuotojų darbui su socialinės rizikos šeimomis ir savivaldybių vaiko teisių apsaugos tarnybų (skyrių) veiklos“, <http://www3.lrs.lt/pls/inter/vaikai>

darbuotojas gali teikti kokybiškas ir efektyvias socialines paslaugas, bei spręsti socialinio darbuotojo darbo krūvio paskirstymo reglamentavimą, svarstyti galimybę susieti socialinių darbuotojų darbui su socialinės rizikos šeimomis etatų skaičių savivaldybėse su socialinės rizikos šeimų skaičiumi. Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės ataskaitoje Socialinių paslaugų teikimas“ yra pažymėta, jog socialinių darbuotojų, teikiančių socialinę priežiūrą socialinės rizikos šeimoms, etatai paskirstyti neatsižvelgiant į šių darbuotojų vidutinius darbo krūvius (savivaldybėse kai kuriais atvejais skyrėsi daugiau nei 11 kartų)⁴⁰, todėl išreiškė nuomonę, jog socialinės rizikos šeimų skaičius savivaldybės teritorijoje turėtų būti vienas pagrindinių kriterijų, į kuriuos atsižvelgdama Socialinės apsaugos ir darbo ministerija turėtų skirti socialinių darbuotojų, teikiančių socialinę priežiūrą socialinės rizikos šeimoms, etatų skaičių savivaldybėje. Vertinant socialinio darbuotojo veiklos specifiką, kuri lemia nemažas laiko sąnaudas kiekvienos šeimos ar vaiko individualiam atvejui, kyla pagrįstų abejonių, ar socialinių darbuotojų, darbui su socialinės rizikos šeimomis dideli socialinės rizikos šeimų aptarnaujami skaičiai, tiesiogiai neįtakoja socialinės rizikos šeimoms teikiamų paslaugų kokybės, šeimai ar vaikui teikiamų socialinių paslaugų spektro. Pažymėtina, jog lyginant Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus 2009 m. atlikto tyrimo⁴¹ metu gautus duomenis, su šio tyrimo metu gauta informacija apie socialinių darbuotojų darbui su socialinės rizikos šeimomis atliekamomis funkcijomis, darytina prielaida, jog situacija pagėrėjo.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pozicija

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis,⁴² savivaldybėse socialinių darbuotojų darbui su socialinės rizikos šeimomis, darbo krūvis, teikiant paslaugas socialinės rizikos šeimoms, auginančioms nepilnamečius vaikus, skiriasi ir svyruoja nuo vienai socialinio darbuotojo pareigybei tenkančių 8 šeimų iki 36 (vidutiniškai 2011 m. III ketvirčio duomenimis – 17; o pvz., 2009 m. I ketvirčio duomenimis, 17,9). Ministerija pažymi, jog darbo krūvį taip pat labai įtakoja skirtingas socialinės rizikos šeimų, su kuriomis dirbamas socialinis darbas, rizikos laipsnis.

Išvados:

9. Iš Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigoje surinktos skundo tyrimo medžiagos ir to, kas nurodyta pažymos 1 – 8 punktuose, darytinos išvados:

9.1. Nekvestionuojant Lietuvos Respublikos Konstitucijos 38 straipsnio 6 dalyje, Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencijos (toliau tekste – Konvencija) 18 straipsnio 1 dalyje, Civilinio kodekso 3.155 straipsnyje, Vaiko teisių pagrindų įstatymo 3 straipsnyje, 4 straipsnio 7 punkte bei to paties įstatymo 11 straipsnyje įtvirtintos principinės vaiko teisių apsaugos nuostatos, nustatančios prioritetinę tėvų pareigą užtikrinti vaikų teises ir interesus, pažymėtina, kad Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos 18 straipsnyje įtvirtinta valstybės pareiga teikti tėvams paramą, reikalingą tinkamam vaikų auklėjimui ir priežiūrai bei Vaiko teisių konvencijos 19 straipsnyje įtvirtinta valstybės pareiga, siekiant apginti vaiką nuo priežiūros nebuvimo ar nerūpestingo elgesio ir kt., kuriuos jis gali patirti iš tėvų, teisėtų globėjų ar kurio nors kito jį globojančio asmens, imtis visų reikiamų teisinių, administracinių, socialinių ir švietimo priemonių.

Šis atsakomybės už vaiko teisių apsaugą pasidalijimas tarp tėvų ir kitų teisėtų vaiko atstovų bei valstybės iš esmės turi būti realizuojamas per valstybės teikiamą pagalbą tėvams, kad šie deramai atliktų savo pareigas. Šis straipsnis sietinas ir su Konvencijos 5 straipsniu (tėvų ir šeimos pareigos ir teisės, besivystantys vaiko gebėjimai), 3 straipsnio 2 dalimi ir 27 straipsniu (valstybės pareiga padėti tėvams užtikrinti vaikui pakankamą pagalbą ir tinkamas gyvenimo

⁴⁰ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės valstybinio audito ataskaita Socialinių paslaugų teikimas, http://www.vkontrolė.lt/audito_ataskaitos.aspx?tipas=2

⁴¹ Apibendrinimas „Dėl socialinių darbuotojų darbui su socialinės rizikos šeimomis ir savivaldybių vaiko teisių apsaugos tarnybų (skyrių) veiklos“, <http://www3.lrs.lt/pls/inter/vaikai>

⁴² Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2011-12-19 raštas Nr. (19.4-33) SD-7790.

sąlygas). Ši valstybės pareiga įgyvendinama per praktinę ir realią pagalbą toms šeimoms, kurios laikomos rizikingomis, t. y. suteikiant piniginę paramą, būstą, dienos paslaugas, pagalbą namuose, įrangą ir t. t., taip pat teikiant ir psichologinę pagalbą ir per paslaugų šeimai infrastruktūros sukūrimą.

Pareiga sukurti paslaugų šeimai infrastruktūrą kyla ir iš Europos socialinės chartijos 17 straipsnio nuostatų, įpareigojančių tiesiogiai arba bendradarbiaujant su viešosiomis ir privačiomis organizacijomis imtis visų tinkamų ir reikiamų priemonių užtikrinti, kad vaikai ir paaugliai, atsižvelgiant į jų tėvų teises ir pareigas, turėtų reikalingą priežiūrą ir pagalbą, būtų tinkamai mokomi ir lavinami, ypač nustatant tokiems tikslams tinkamų institucijų bei tarnybų steigimą ir palaikymą; apsaugoti vaikus ir paauglius nuo apleidimo, smurto ir išnaudojimo; teikti valstybės apsaugą ir specialią pagalbą vaikams ir paaugliams, laikinai arba visiškai netekusiems savo šeimos paramos.

9.2. Svarbu paminėti ir vaiko teisės augti šeimoje bei iš jos išplaukiančių teisių užtikrinimą. Tiek pagal nacionalinius, tiek pagal tarptautinius teisės aktus, reglamentuojančius vaiko teises, valstybė turi garantuoti vaikui teisę augti savo šeimoje (per paslaugų planavimą ir teikimą). Vaiko paėmimas iš šeimos turėtų būti taikomas tik išnaudojus visas priemones padėti šeimai ir socialiniam darbui nedavus teigiamų rezultatų. Todėl valstybė (įskaitant ir savivaldybes) turėtų užtikrinti socialinių paslaugų kokybę ir reikiamų socialinių paslaugų prieinamumą.

Kaip jau minėta tyrimo (pažymos) dėstomojoje dalyje, dažniausia įrašymo į socialinės rizikos šeimų, auginančių nepilnamečius vaikus, apskaitą yra tėvų girtavimas ir psichotropinių vaistų vartojimas (5439 šeimos) ir socialinių įgūdžių stoka (3890 šeimos), dėl kitų priežasčių į minimą apskaitą yra įrašytos 585 šeimos.

Todėl teigtina, jog savivaldybės teikiamos paslaugos šeimoms turi atitikti realius šeimų poreikius, o kalbant apie socialinės rizikos šeimas, auginančias nepilnamečius vaikus, pažymėtina, jog šeima gali būti išbraukta ir socialinės rizikos šeimų sąrašo tuomet *kai yra pašalinamos priežastys* dėl kurių šeima į minimą sąrašą buvo įrašyta⁴³.

Siekiant pašalinti priežastis, sąlygojusias šeimos įtraukimą į socialinės rizikos šeimų sąrašą, šeimoms teikiamos paslaugos turi atitikti realius šeimos poreikius ir, visų pirma, turi būti nukreiptos į nustatytų problemų sprendimą ir šalinimą.

Vertinant savivaldybėse dažniausiai teikiamų bendrųjų (informavimo, konsultavimo, atstovavimo ir tarpininkavimo) bei socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugų sudėtį pagal Socialinių paslaugų katalogą, bei tai, kad pagal statistinius duomenis, socialinių įgūdžių stoka yra antra pagal dažnumą priežastis dėl kurios šeimos, auginančios nepilnamečius vaikus, priskiriamos socialinės rizikos šeimų kategorijai, teigtina, jog socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugų skaičius didintinas, juo labiau, kad pagal Socialinių paslaugų kataloge pateikiamą šios paslaugos sudėtį, bendrosios paslaugos: informavimas, konsultavimas, atstovavimas ir tarpininkavimas yra vienos iš šios paslaugos sudedamųjų dalių.

Pažymėtina, jog nemažoje dalyje savivaldybių specialioji paslauga socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas yra vienintelė iš teikiamų socialinės priežiūros paslaugų socialinės rizikos šeimoms auginančioms vaikus, tačiau atkreiptinas dėmesys, kad iš pateiktų bendro pobūdžio duomenų yra neaiškus šios paslaugos turinys. Kitos socialinės priežiūros paslaugos: apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose, laikinas apnakvindinimas, intensyvi krizių įveikimo pagalba yra teikiamos retai.

Ypatingas dėmesys atkreiptinas į tai, jog, pagal įrašymo priežastį didžiausias skaičius šeimų į socialinės rizikos šeimų, auginančių nepilnamečius vaikus, sąrašą yra įrašoma dėl girtavimo ir psichotropinių vaistų vartojimo. Socialinės priežiūros paslauga *psichosocialinė pagalba*, kurios gavėjai, pagal Socialinių paslaugų katalogą, yra socialinės rizikos suaugę asmenys, piktnaudžiaujantys alkoholiu, narkotinėmis, psichotropinėmis ar toksinėmis

⁴³ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. liepos 28 d. Įsakymas Nr. A1-212 "Dėl socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, apskaitos savivaldybės vaiko teisių apsaugos tarnyboje (skyriuje) tvarkos aprašo patvirtinimo", (Žin., 2006, Nr. 86-3373).

medžiagomis ir jų šeimos, pagal savivaldybių pateiktus duomenis, yra teikiama labai retai. Paminėtina, jog 2008 m. Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos užsakymu Socialinės ekonomikos instituto atliktame tyrime⁴⁴ buvo pabrėžta, jog „pagalbos sergantiems priklausomybe nuo alkoholio sistema išlieka medikalizuota – psichosocialinė grandis yra silpnoji šios sistemos dalis“, tačiau šio tyrimo rezultatai rodo, kad per 4 metų laikotarpį pokyčių šioje srityje nėra.

Nagrinėjant savivaldybių pateiktus duomenis apie socialinės rizikos šeimoms ir vaikams teikiamas socialines paslaugas vaikų paėmimo iš šeimų kontekste, pabrėžtina, kad statistiniai duomenys (pažymos 1 punktą) rodo, kad nemažėja vaikų, netenkančių tėvų globos skaičius ir nekinta tėvų globos netekimo priežastys (įgūdžių stoka, piktnaudžiavimo alkoholiu ir psichotropinėmis medžiagomis, smurtas prieš vaikus).

Dominuojančios socialinės paslaugos (konsultavimas, informavimas) leidžia daryti išvadą, jog krizių šeimoje atvejai neretai sprendžiami nevertinant pasirinktų socialinio darbo metodų bei priemonių (socialinių paslaugų rūšies) tinkamumo ir efektyvumo, nekeltant klausimo ar išnaudotos visos pagalbos šeimai galimybės, o paimant vaikus iš šeimos (nustatant globą (rūpybą)).

Neneigtina kitų pagalbos socialinės rizikos šeimai, auginančiai nepilnamečius vaikus, veiksmų (kliento motyvacijos, socialinio darbuotojo asmeninių savybių ir pan.) įtaka sėkmingam darbui su šeima, tačiau, visų pirma teigiamus pokyčius įtakoja laiku ir kokybiškai suteiktos socialinės paslaugos. Vertinant tyrimo metu surinktą informaciją apie socialinės rizikos šeimoms, auginančioms nepilnamečius vaikus, paslaugų spektrą, darytina prielaida, jog neretai nebandoma vertinti teikiamų paslaugų efektyvumo ir teikti šeimai jų daugiau, įvairesnių, tačiau problema išsprendžiama paimant vaikus iš šeimos. Pažymėtina, jog pagal tyrimo metu surinktus duomenis, galima teigti, jog neretais atvejais nustatytus vaikams laikinąją (globą) rūpybą, socialinis darbas su vaiko tėvais yra vykdomas formaliai, apsiribojant formaliai teikiamomis bendrosiomis paslaugomis, tačiau neieškant realių galimybių suteikti daugiau specialiųjų paslaugų, nesuteikiant šeimai reikiamos pagalbos, kad būtų pašalintos vaiko laikinosios globos (rūpybos) nustatymo priežastys ir vaikas grąžintas į šeimą. Pažymėtina, jog nesant sukurto efektyvaus socialinių paslaugų kokybės vertinimo mechanizmo ne tik savivaldybės mastu, tačiau ir individualiais atvejais, šeimai skirtos paslaugos gali būti neefektyvios ir dėl to, jog teikiamos formaliai, nevertinant teikiamų paslaugų turinio.

9.3. Vienas iš socialinių paslaugų teikimo principų, turinčių užtikrinti jų veiksmingumą ir racionalų lėšų, skiriamų šių paslaugų teikimo finansavimui, panaudojimą, – yra tinkamumas (turi atitikti asmens ir šeimos interesus ir nustatytus poreikius) ir veiksmingumas (turėtų užtikrinti gerus rezultatus).

Kaip jau minėta, socialinės paslaugos skirstomos į bendrąsias ir specialiąsias. Bendrosios socialinės paslaugos yra atskiros, be nuolatinės specialistų priežiūros teikiamos paslaugos. Jos teikiamos socialinių paslaugų įstaigose ir asmens namuose. Bendrosioms socialinėms paslaugoms priskiriamas informavimas, konsultavimas, maitinimo organizavimas, aprūpinimas drabužiais, asmeninės higienos paslaugos ir pan. Specialiosios socialinės paslaugos teikiamos, kai bendrųjų socialinių paslaugų nepakanka. Jos skirstomos į socialinę priežiūrą, kuri yra kompleksinė, bet nuolatinės specialistų priežiūros nereikalaujanti pagalba (pagalba į namus, socialinių įgūdžių ugdymas, laikinas apnakvindinimas ir pan.), ir socialinę globą, kuri yra kompleksinė, nuolatinės specialistų priežiūros reikalaujanti pagalba.

Teisės aktuose numatyta, kad bendrąsias socialines paslaugas ir socialinę priežiūrą teikia socialinių paslaugų įstaigos, o jų paslaugos turi atitikti reglamentuotus bendrosioms socialinėms paslaugoms, socialinei priežiūrai keliamus reikalavimus.

Pagal Socialinių paslaugų katalogą informavimo paslauga yra vienkartinė (nepriklausomai nuo to, kokiai rūšiai priskirtina), apimanti asmeniui reikalingos informacijos apie socialinę pagalbą suteikimą, kuri teikiama įvairiose institucijose ar asmens namuose. Konsultavimo

⁴⁴ Pagalbos asmenims, sergantiems priklausomybės nuo alkoholio ligomis, priemonės ir sistema Lietuvoje., <http://www3.lrs.lt/pls/inter/vaikai>

paslauga teikiama iki problemos išsprendimo, jos turinys – problemos sprendimo būdų paieška. Ši paslauga taip pat teikiama socialinių paslaugų institucijoje (pvz. socialinių paslaugų centre arba seniūnijoje ar asmens namuose).

Šioje pažymoje nurodyti duomenys ir remiantis jais iškeltos abejonės dėl socialinio darbo metodų ir socialinių paslaugų bei jų sudėties tinkamo parinkimo (individualizavimo) bei kokybiško teikimo, leidžia daryti prielaidą, kad paėmus vaikus iš šeimos apsiribojama tik šeimų konsultavimo ir informavimo paslaugų teikimu. Manytina, kad ši priežastis lemia tai, kad teikiamų paslaugų sistema neretai yra neveiksminga sprendžiant konkretaus vaiko (-ų) problemas, siekiant jį sugrąžinti į šeimą, ar teikiant pagalbą krizę išgyvenančiai šeimai.

9.4. Remiantis Socialinių paslaugų įstatymo⁴⁵ nuostatomis, socialinės paslaugos valdomos, skiriamos ir teikiamos vadovaujantis bendradarbiavimo, dalyvavimo, kompleksiskumo, prieinamumo, socialinio teisingumo, tinkamumo, veiksmingumo ir visapusiškumo principais. Sistemiskai vertinant Socialinių paslaugų įstatymo nuostatas, teigtina, jog socialinės paslaugos šeimai (tiek socialinės rizikos šeimai auginančiai vaikais, tiek socialinių problemų turinčiai šeimai, kurioje auga nepilnamečiai vaikai) turi būti teikiamos arčiausiai šeimos gyvenamosios vietovės, atitikti realius šeimos poreikius, savivaldybės teritorijoje teikiamų socialinių paslaugų spektras turi sudaryti galimybes šeimai laiku ir kvalifikuotai gauti reikiamą pagalbą, kuri apimtų visus šeimos narius, užtikrintų jų dalyvavimą problemų sprendime, užtikrintų efektyvią prevenciją socialinių problemų turinčių šeimų patekimui į socialinės rizikos šeimų grupę, bei socialinės rizikos šeimose augančių nepilnamečių vaikų išskirimui su tėvais ir globos (rūpybos) nustatymui.

Šio tyrimo metu surinkti duomenys (pažymos 4 punktą) rodo, kad socialinių paslaugų įstaigų skaičius (infrastruktūra) savivaldybėse yra labai skirtingas. Ši aplinkybė leidžia teigti, jog socialinės rizikos šeimų ir jose augančių vaikų galimybės gauti būtinas socialines paslaugas yra tiesiogiai įtakojamos šeimos gyvenamosios vietos, tiek kalbant apie paslaugų prieinamumo skirtumus atskirų savivaldybių kontekste, tiek atstumų skirtumų tarp socialinių paslaugų teikėjo ir paslaugų gavėjo tos pačios savivaldybės teritorijos kontekste, esant tokiai situacijai, kuomet socialinių paslaugų infrastruktūra savivaldybėse yra išvystyta labai skirtingai, ne visoms socialinės rizikos šeimoms ir jose augantiems nepilnamečiams vaikams sudaromos galimybės gauti reikiamas socialines paslaugas. Pažymėtina, jog daugelyje savivaldybių įsteigti vaikų dienos centrai, teikiantys socialines paslaugas socialinės rizikos šeimose augantiems vaikams, socialiai remtiniams bei socialinės rizikos vaikams, neretai yra įkurti miestuose, rajonų centruose, todėl paslaugos juose yra sunkiai prieinamos kaimiškose vietovėse gyvenantiems vaikams.

Atsižvelgiant į tyrimo metu nustatytus socialinių paslaugų infrastruktūros skirtumus savivaldybėse bei nepakankamą socialinių paslaugų teikėjų skaičių, teigtina, jog šie veiksniai turi tiesioginę įtaką savivaldybėse gyvenančių socialinės rizikos šeimų, augančių nepilnamečių vaikų, paslaugų spektrui. Vertinant tyrimo metu surinktus duomenis, neatmestina, jog socialinės rizikos šeimoms ir jose augantiems nepilnamečiams vaikams teikiamos tos socialinės paslaugos, kurios, pagal šiuo metu esančias savivaldybių galimybes, yra įmanomos teikti (dažniausiai apsiribojant vieninteliu dominuojančių socialines paslaugas teikiančiu subjektu – socialiniu darbuotoju darbu su socialinės rizikos šeimomis).

9.5. Pagal Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 12 punktą socialinių paslaugų teikimas yra savarankiška savivaldybių funkcija, t.y. savivaldybės yra pagrindiniai socialinių paslaugų teikimo organizatoriai ir atsako už socialinių paslaugų teikimo savo teritorijose gyventojams užtikrinimą, jų efektyvumą ir kokybę.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. balandžio 12 d. įsakymu Nr. A1-104 buvo patvirtinti Socialinių paslaugų efektyvumo vertinimo kriterijai:

1. Savivaldybės biudžeto išlaidos per metus socialinėms paslaugoms, tenkančios vienam savivaldybės gyventojui, Lt.

⁴⁵ Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymas (Žin., 2006, Nr. 17-589).

2. Valstybės skirtų dotacijų santykis su savivaldybės biudžeto lėšomis, skiriamomis socialinėms paslaugoms, proc.

3. Vietų skaičiaus stacionariose socialinių paslaugų įstaigose santykis su vietų skaičiumi (maksimaliu lankytojų skaičiumi per dieną) nestacionariose socialinių paslaugų įstaigose (laikino gyvenimo namuose, dienos socialinės globos centruose, savarankiško gyvenimo namuose, socialinės priežiūros centruose).

4. Socialinių paslaugų (įskaitant bendrąsias socialines paslaugas) gavėjų skaičiaus santykis su bendru savivaldybės gyventojų skaičiumi, proc.

5. Socialinės globos ir socialinės priežiūros gavėjų skaičiaus santykis su bendru savivaldybės gyventojų skaičiumi, proc.

6. Regioninių socialinių paslaugų gavėjų skaičiaus santykis su kitų socialinių paslaugų (išskyrus bendrąsias socialines paslaugas) gavėjais.

7. Socialinių darbuotojų ir socialinių darbuotojų padėjėjų skaičius savivaldybėje, tenkantis 10 tūkst. savivaldybės gyventojų.

8. Socialinių paslaugų poreikio patenkinimo procentas (asmenų (šeimų), kuriems patenkintas socialinių paslaugų poreikis, santykis su asmenų (šeimų) skaičiumi, kuriems įvertintas socialinių paslaugų poreikis).

Vertinant aukščiau pateiktus rodiklius teigtina, kad nagrinėjamu atveju socialinių paslaugų kokybė negali būti sutapatinama su socialinių paslaugų efektyvumu, nustatomu vadovaujantis aukščiau nurodytais kriterijais.

9.6. Savivaldybėms, pagal Socialinių paslaugų įstatymo 13 straipsnį, priskirta atsakomybė už socialinių paslaugų teikimo savo teritorijos gyventojams užtikrinimą planuojant ir organizuojant socialines paslaugas, kontroliuojant bendrųjų socialinių paslaugų ir socialinės priežiūros kokybę.

Savivaldybė planuoja socialines paslaugas:

- 1) vertindama ir analizuodama gyventojų socialinių paslaugų poreikius;
- 2) pagal gyventojų poreikius prognozuodama ir nustatydamą socialinių paslaugų teikimo mastą ir rūšis;
- 3) vertindama ir nustatydamą socialinių paslaugų finansavimo poreikį.

Socialinių paslaugų teikimo mastui ir rūšims pagal gyventojų poreikius nustatyti savivaldybė kasmet sudaro ir tvirtina socialinių paslaugų planą. Socialinių paslaugų planas sudaromas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. lapkričio 15 d. nutarimu Nr. 1132 patvirtinta Socialinių paslaugų planavimo metodika. Šios metodikos 4 punkte nustatyta, kad socialinių paslaugų planavimu siekiama ne tik nustatyti veiksnius, turinčius įtaką gyventojų socialinių paslaugų poreikiams, socialinių paslaugų plėtros prioritetus ir tai, kiek lėšų reikės socialinėms paslaugoms finansuoti, bet ir *gerinti socialinių paslaugų kokybę*, didinti jų kompleksiskumą ir veiksmingumą, apimančią efektyvesnės socialinių paslaugų struktūros kūrimą ir esamos pertvarkymą. Savivaldybės, planavimo procese turi pagal gyventojų poreikius prognozuoti ir nustatyti socialinių paslaugų teikimo mastą ir rūšis.

Socialinių paslaugų teikimo savivaldybės teritorijos gyventojams mastą savivaldybė turi nustatyti pagal socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamus Socialinių paslaugų išvystymo normatyvus.

Pastebėtina, kad minėti normatyvai paskutinį kartą nustatyti ir viešai paskelbti 2008 metais.⁴⁶

Nors tik kelios savivaldybės nurodė tokį planą sudarančios, neabejotina, kad savivaldybėse laikomasi aukščiau minėto Socialinių paslaugų įstatymo reikalavimo, tačiau savivaldybių pateikta fragmentiška ir dažniausiai individualius atvejus atspindinti informacija apie socialinių paslaugų (ir jų rūšių) poreikio vertinimą neleidžia daryti išvadų apie paslaugų poreikio savivaldybėse

⁴⁶ Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. gegužės 9 d. įsakymas Nr. A1-153 „Dėl Socialinių paslaugų išvystymo 2008 m. normatyvų patvirtinimo“ (Žin., 2008, Nr. 55-2105)

vertinimo objektyvumą. Pastebėtina, kad Valstybės kontrolės atlikto valstybinio audito 2009 m. vasario 27 d. ataskaitoje Nr. VA-P-10-16-4) taip pat buvo pažymėta, kad audito metu nebuvo galimybės nustatyti, ar savivaldybių socialinių paslaugų planuose nurodytas poreikis atitiko realų.

Tinkamas socialinių paslaugų poreikio nustatymas leidžia planuoti ir plėsti socialinių paslaugų įstaigų infrastruktūrą, numatyti pakankamas lėšas socialinių paslaugų pirkimui iš kitų subjektų, kt., o tinkamas socialinių paslaugų kokybės vertinimas gali atskleisti poreikį plėtoti socialinių paslaugų infrastruktūrą, kelti darbuotojų kvalifikaciją, keisti dominuojančius socialinio darbo metodus bei atskleisti jų efektyvumą.

Savivaldybėms suformuluotas klausimas apie socialinių paslaugų poreikio savivaldybėje ir socialinių paslaugų kokybės vertinimą savivaldybėje, o ne individualiais atvejais, ir savivaldybių pateikti duomenys rodo skirtingą paslaugų poreikio ir jų kokybės vertinimo supratimą ir vertinimo praktiką savivaldybėse bei, daugeliu atvejų, formaliai atliekamus vertinimus pagal šiuos kriterijus.

Nors tik kelios savivaldybės nurodė, jog kiekvienais metais sudaromas socialinių paslaugų teikimo planas (savivaldybių metiniai socialinio darbo planai nepateikti), neatmestina, kad planavimas šioje srityje apsiriboja formaliais kiekybinės išraiškos rodikliais (planuojamų suteikti paslaugų kiekis, planuojamas paslaugų gavėjų skaičius, finansinių lėšų poreikis).

9.7. Su bendrųjų socialinių paslaugų ir socialinės priežiūros kokybės vertinimu bei šių paslaugų vienodų kokybės standartų visose savivaldybėse įgyvendinimo problema glaudžiai susijusi jau minėta vieningų socialinių paslaugų teikimo standartų (aprašų) stoka.

Tokią situaciją lemia tai, kad nei Socialinių paslaugų įstatyme, nei poįstatyminiuose teisės aktuose nėra nurodyti bendrųjų socialinių paslaugų (ir jų rūšių) poreikio bei kokybės vertinimo kriterijai bei vertinimo procedūros. Socialinių paslaugų kokybės ir efektyvumo vertinimo modelių bei vertinimo kriterijų mokslinėje literatūroje įvairovė negali būti laikoma pakankamomis gairėmis savivaldybėms.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pateiktais duomenimis, ministerija didelį dėmesį skiria įvairių socialinio darbo metodikų (darbui su šeima, vaikais) rengimui, leidybai ir sklaidai. Šios pažymos 3 punkte nurodyta Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pateikta informacija apie metodinių leidinių parengimą, leidybą ir platinimą.

Neginčijant šių leidinių svarbos socialinių darbuotojų kvalifikacijos kėlimui, *pažymėtina, kad tai šviečiamojo ir neprivalomo pobūdžio leidiniai, kurie negali būti prilyginami metodinėms rekomendacijoms, tvarkos aprašams ar kitiems norminiams dokumentams, patvirtintiems socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu (pvz., Darbo su socialinės rizikos šeimomis metodines rekomendacijos, patvirtintos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2003 m. gruodžio 17 d. įsakymu Nr. A1-207, ar pan.).*

9.8. Vietos savivaldos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad savarankiškas funkcijas (socialinių paslaugų organizavimą ir teikimą) savivaldybės atlieka pagal Konstitucijos ir įstatymų suteiktą kompetenciją, įsipareigojimus bendruomenei ir šios interesais. Įgyvendindamos šias funkcijas, savivaldybės turi Konstitucijos ir įstatymų nustatytą sprendimų iniciatyvos, jų priėmimo ir įgyvendinimo laisvę ir yra atsakingos už savarankiškujų funkcijų atlikimą. Įgyvendinant šias funkcijas, savivaldybių veiklą saisto įstatymų nustatyti reikalavimai ir tvarka, kuri, kai tai numatyta įstatymuose, nustatoma ir kituose teisės aktuose.

Esant dabartiniam teisiniam reglamentavimui, valstybės institucijos neturi realių svirtų tais atvejais, kai savivaldybių institucijos netinkamai vertina socialinių paslaugų poreikį ar teikiamų paslaugų kokybę, neužtikrina vaiko ir jo šeimos poreikius ir interesus atitinkančios socialinių paslaugų savivaldybėje infrastruktūros (prieinamumo), netinkamai organizuoja paslaugas ar atstovauja (užtikrina) vaiko teises ir netinkamai atlieka savo funkcijas.

Remiantis šia nuostata ir aukščiau išdėstyta, manytina, kad siekiant vienodos praktikos savivaldybėse formavimo, socialinių paslaugų ir jų rūšių plėtos bei kokybės (efektyvumo) didinimo, kuri sąlygotų ir tolygios socialinių paslaugų infrastruktūros sukūrimą, tikslinga teisės aktuose nustatyti vienodus socialinių paslaugų kokybės vertinimo kriterijus.

9.9. Prevencija – tai sukūrimas ir stiprinimas tų visuomenės elementų ar struktūrų, kurios skatina šeimos stiprinimą ir vaikų, kaip individų, galinčių laisvai galvoti ir moraliai veikti, ugdymą. Tai priemonių visuma, kurios padeda šeimai sėkmingai funkcionuoti ir konstruktyviai spręsti jų gyvenime kylančias problemas. Rimta prevencinė strategija turi orientuotis į ilgai trukusiančią asmens ir visuomenės kaitą, tačiau ji neįmanoma be trumpalaikių ir laiku panaudotų priemonių, t.y. greitos ir neatidėliotinos pagalbos šeimai krizių išgyvenimo laikotarpiu – skyrybos, darbo praradimas, artimųjų netektis ir kt.⁴⁷ Remiantis Socialinių paslaugų katalogu⁴⁸, pažymėtina, jog tiek bendrosios socialinės paslaugos⁴⁹, tiek specialiosios socialinės paslaugos,⁵⁰ esant poreikiui, yra teiktinos labai plataus spektro paslaugų gavėjams: socialinės rizikos vaikams ir jų šeimoms, vaikams su negalia ir jų šeimoms, suaugusiems asmenims su negalia ir jų šeimoms, senyvo amžiaus asmenims ir jų šeimoms, socialinės rizikos suaugusiems asmenims ir jų šeimoms, socialinės rizikos šeimoms, *kitiems asmenims ir šeimoms*.

Pagal savivaldybių pateiktus duomenis, teigtina, kad šiuo metu dažniausiai prevencinį darbą su socialinių problemų turinčiomis šeimomis (nepatenkančiomis į socialinės rizikos šeimų apskaitą), dirba socialiniai darbuotojai darbui su socialinės rizikos šeimomis. Pažymėtina, jog Socialinių darbuotojų ir socialinių darbuotojų padėjėjų kvalifikaciniuose reikalavimuose⁵¹ pažymėta, jog socialinis darbuotojas savo tikslų turi siekti tiesiogiai dirbdamas socialinį darbą, organizuodamas socialinių paslaugų teikimą, vykdydamas prevencinę socialinę veiklą bei bendrai veiklai telkdamas kitus specialistus ir bendruomenę.

Vertinant prevencinio darbo su šeimomis organizavimą, savivaldybės pareigos užtikrinti gyventojams reikiamas socialines paslaugas įgyvendinimo kontekste, teigtina, jog nėra svarbu kas konkrečias paslaugas teikia konkrečioms gavėjams, tačiau svarbus šių paslaugų teikimo užtikrinimas apskritai. Vaikų teisių ir teisėtų interesų užtikrinimo kontekste, savivaldybės pareiga yra užtikrinti reikiamą socialinę pagalbą šeimoms, auginančioms nepilnamečius vaikus, todėl vertinant savivaldybių pateiktus duomenis apie prevencinio darbo organizavimą savivaldybėse, kyla abejonių, ar tinkamai nereglementavus šios veiklos pasiekiamas pageidaujamas efektyvumas, sąlygojantis savalaikę pagalbą šeimai, kurios pasekoje šeima, ir joje augantys vaikai, nepatenka į socialinę riziką. Abejonių dėl daugelyje savivaldybių vykdomo prevencinio darbo vykdymo bei efektyvumo su socialinių problemų turinčiomis šeimomis, nepatenkančiomis į socialinės rizikos šeimų grupę, kelia savivaldybių pateiktos informacijos apie šių šeimų vykdomą apskaitą - nemažoje dalyje savivaldybių socialinių problemų turinčios šeimos yra neapskaitomos, darytina prielaida, jog tokioms šeimoms, nevertinant ir nenustačius socialinio paslaugų poreikio, yra suteikiamos vienkartinės bendrosios paslaugas, o teisės aktų reikalavimus atitinkantis paslaugų poreikio vertinimas atliekamas ir specialiosios socialinės paslaugos pradedamos teikti tik tuomet kai šeima patenka į socialinės rizikos šeimų grupę. Kalbant apie prevencinio darbo su šeimomis organizavimą bendrame socialinių paslaugų teikimo savivaldybėse kontekste, neatmestina prielaida, jog sėkmingam jo organizavimui nemažą įtaką turi jau anksčiau minėtos nepakankamai išvystytos socialinių paslaugų infrastruktūros problemos.

9.10. Vertinant socialinės rizikos šeimoms teikiamų socialinių paslaugų situaciją savivaldybėse, teigtina, jog šiuo metu pagrindiniai paslaugų teikėjai yra socialiniai darbuotojai darbui su socialinės rizikos šeimomis. Neneigtina, jog lyginant su 2009 m. Vaiko teisių apsaugos

⁴⁷ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2003 m. gruodžio 17 d. įsakymas Nr. A1-207 „Dėl darbo su socialinės rizikos šeimomis metodinių rekomendacijų patvirtinimo“, (Žin., 2004, Nr. 9-254).

⁴⁸ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. balandžio 5 d. įsakymas Nr. A1-93 „Dėl socialinių paslaugų katalogo patvirtinimo“, (Žin. 2006, Nr. 43-1570).

⁴⁹ Pagal savivaldybių pateiktus duomenis dažniausia socialinės rizikos šeimoms teikiamos bendrosios paslaugos yra informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas/atstovavimas.

⁵⁰ Pagal savivaldybių pateiktus duomenis dažniausia socialinės rizikos šeimoms teikiamos specialiosios paslaugos yra socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas.

⁵¹ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. balandžio 5 d. raštu Nr. A1-92 „Dėl socialinių darbuotojų ir socialinių darbuotojų padėjėjų kvalifikacinių reikalavimų, socialinių darbuotojų ir socialinių darbuotojų padėjėjų profesinės kvalifikacijos kėlimo tvarkos bei socialinių darbuotojų atestacijos tvarkos aprašu patvirtinimo“, Žin., 2006, Nr. 43-1569.

kontrolieriaus įstaigoje atlikto tyrimo nustatytais rezultatais, per praėjusį laikotarpį savivaldybėse buvo pakankamai išgrynintos šių socialinių darbuotojų funkcijos, kelta kvalifikacija, kai kur mažėjo socialinių darbuotojų darbo krūvis, pagerėjo jų aprūpinimas transportu, ryšio priemonėmis ir pan. Tačiau vertinant šio tyrimo metu surinktus duomenis, nustatyta, jog kai kuriose savivaldybėse, atskirose seniūnijose šių socialinių darbuotojų aptarnaujamų paslaugų gavėjų skaičius vis dar yra per didelis, tam, kad šeimos ir vaikai gautų kokybiškas ir savalaikes paslaugas, orientuojantis į šeimos, vaiko poreikį gauti paslaugą tada kai jam to labiausiai reikia, o ne tuomet kai socialinis darbuotojas turi galimybę ją suteikti, socialinio darbuotojo užimtumą nustatant prioritetu.

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė, remdamasi tuo, kas išdėstyta, bei atsižvelgdama į teisės aktuose įtvirtintus prioritetinius vaiko interesų bei vaiko teisių ir teisėtų interesų apsaugos ir gynimo principus, ir vadovaudamasi Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstatymo 11 straipsnio 4 punktu, 12 straipsnio 1 dalies 15 punktu, **nusprendžia:**

1. Siūlyti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai:

1.1. inicijuoti sprendimus dėl socialinių paslaugų infrastruktūros plėtros savivaldybėse skatinimo bei tinkamo socialinių paslaugų finansavimo tiek iš valstybės, tiek iš savivaldybių biudžetų, siekiant mažinti savivaldybių socialinių paslaugų infrastruktūros išvystymo skirtumus atskirose savivaldybėse;

1.2. priimti sprendimus dėl vieningos socialinės rizikos šeimoms, auginančioms nepilnamečius vaikus, teikiamų socialinių paslaugų kokybės vertinimo mechanizmo sukūrimo, siekiant nustatyti vieningus kriterijus savivaldybėse teikiamų socialinių paslaugų kokybės vertinimui;

1.3. priimti sprendimus dėl bendrųjų socialinių paslaugų (ir jų rūšių) poreikio vertinimo procedūrų nustatymo tobulinimo, siekiant nustatyti savivaldybių gyventojams realų socialinių paslaugų poreikį;

1.4. svarstyti būtinybę užtikrinti vieningą socialinių paslaugų teikimo šeimoms, siekiant išvengti jų pateikimo į socialinę riziką, teisinį reglamentavimą sistemą, stiprinant prevencinio socialinio darbo organizavimą savivaldybėse;

1.5. stiprinti metodinę pagalbą savivaldybėms prioritetą teikiant norminių dokumentų priėmimui, siekiant užtikrinti vieningą ir kokybišką socialinių paslaugų poreikio nustatymą bei teikiamų socialinių paslaugų vertinimą, socialinių paslaugų teikimo socialinės rizikos šeimoms, auginančioms vaikus teikimo, standartus privalomus socialinių paslaugų teikėjams.

2. Siūlyti savivaldybėms:

2.1. ieškoti galimybių gerinti socialinių paslaugų prieinamumą socialinės rizikos šeimoms, auginančioms nepilnamečius vaikus, ypatingą dėmesį atkreipiant į kaimiškosiuose vietovėse gyvenančių šeimų ir vaikų gauti reikiamas ir kokybiškas socialines paslaugas;

2.2. ieškoti galimybių socialinės rizikos šeimoms, auginančioms nepilnamečius vaikus, teikti platesnio spektro socialines paslaugas, atitinkančias realius šeimų poreikius;

2.3. atkreipti ypatingą dėmesį į socialinės rizikos šeimas, kurių vaikams nustatyta laikinojo globa (rūpyba) ir neapsiriboti šioms šeimoms formaliai teikiamomis socialinėmis paslaugomis, tačiau teikti šeimoms paslaugas, kurių pasekoje būtų šalinamos vaikų laikinosios globos (rūpybos) nustatymo priežastys;

2.4. ieškoti galimybių užtikrinti socialinių paslaugų prieinamumą šeimoms, kurioms reikalingas prevencinis socialinis darbas, siekiant savalaikiai suteikti pagalbą šeimoms ir išvengti šeimoms ir joje augančių nepilnamečių vaikų patekimo į socialinę riziką;

2.5. ieškoti galimybių organizuoti socialinių darbuotojų darbui su socialinės rizikos šeimomis, auginančiomis nepilnamečius vaikus, veiklą užtikrinant socialines paslaugas gaunančių šeimų ir vaikų teises gauti kokybiškas ir savalaikes paslaugas, nepriklausomai nuo socialinio darbuotojo užimtumo;

2.6. svarstyti galimybes spręsti socialinių paslaugų, teikiamų vaikų dienos centruose, prieinamumą kaimiškiose vietovėse gyvenantiems vaikams, organizuojant vaikų pavėžėjimą į minimas įstaigas.

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė

Edita Žiobienė

Socialinės rizikos šeimos metų pabaigoje . Požymiai: administracinė teritorija, statistiniai rodikliai ir metai

	2008	2009	2010	2011
Lietuvos Respublika				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	11 350	11 121	10 904	10 608
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	25 483	24 222	23 335	22 073
Alytaus apskritis				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	591	606	588	584
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	1 378	1 385	1 317	1 258
Alytaus m. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	82	99	96	112
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	173	200	186	218
Alytaus r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	158	146	141	136
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	379	363	343	328
Druskininkų sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	49	51	44	49
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	77	80	73	81
Lazdijų r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	116	121	123	102
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	285	293	295	243
Varėnos r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	186	189	184	185
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	464	449	420	388
Kauno apskritis				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	2 249	2 156	2 158	2 060
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	5 020	4 738	4 703	4 122
Birštono sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	31	35	34	31
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	78	80	75	70
Jonavos r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	243	213	199	198
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	649	529	458	456
Kaišiadorių r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	216	204	211	202
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	487	487	497	474
Kauno m. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	542	581	565	524
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	946	999	924	821
Kauno r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	406	362	358	358
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	873	800	786	737

Kėdainių r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	418	357	373	311
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	1 040	878	986	633
Prienų r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	192	193	197	207
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	495	472	466	412
Raseinių r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	201	211	221	229
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	452	493	511	519
Klaipėdos apskritis				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	999	995	983	973
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	2 245	1 882	1 943	1 902
Klaipėdos m. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	281	310	326	333
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	539	457	457	470
Klaipėdos r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	206	178	167	151
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	435	398	359	321
Kretingos r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	114	114	109	105
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	262	249	247	226
Neringos sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	6	6	6	4
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	13	12	..	5
Palangos m. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	31	29	27	24
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	53	45	36	39
Skuodo r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	111	116	111	112
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	282	146	273	279
Šilutės r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	250	242	237	244
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	661	575	571	562
Marijampolės apskritis				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	941	919	895	862
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	2 292	2 164	2 056	1 940
Kalvarijos sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	61	69	61	57
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	172	191	176	166
Kazlų Rūdos sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	101	97	90	97
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	238	241	226	243
Marijampolės sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	194	191	196	191
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	454	377	381	354
Marijampolės r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	..	..	..	..

Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	..	..	..	..
Šakių r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	267	254	232	217
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	654	600	539	489
Vilkaviškio r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	318	308	316	300
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	774	755	734	688
Panevėžio apskritis				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	1 325	1 259	1 192	1 106
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	3 130	2 823	2 565	2 418
Biržų r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	144	145	149	148
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	365	353	343	346
Kupiškio r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	169	157	142	137
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	360	343	329	319
Panevėžio m. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	211	181	187	178
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	352	330	250	232
Panevėžio r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	299	283	250	231
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	723	604	569	550
Pasvalio r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	309	275	259	242
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	867	755	697	612
Rokiškio r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	193	218	205	170
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	463	438	377	359
Šiaulių apskritis				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	1 090	1 136	1 142	1 174
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	2 700	2 766	2 681	2 742
Akmenės r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	100	112	123	130
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	251	291	307	327
Joniškio r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	191	200	179	169
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	463	493	439	422
Kelmės r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	114	120	123	120
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	312	312	315	327
Pakruojo r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	191	162	162	154
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	499	422	428	411
Radviliškio r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	209	229	230	254
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	521	597	569	617
Šiaulių m. sav.				

Socialinės rizikos šeimų skaičius	110	138	160	170
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	193	225	230	239
Šiaulių r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	175	175	165	177
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	461	426	393	399
Tauragės apskritis				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	656	652	596	590
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	1 412	1 431	1 311	1 258
Jurbarko r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	128	139	121	129
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	307	347	296	295
Pagėgių sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	100	80	75	83
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	219	181	167	170
Šilalės r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	144	151	130	128
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	284	309	291	278
Tauragės r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	284	282	270	250
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	602	594	557	515
Telšių apskritis				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	581	595	592	578
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	1 309	1 301	1 300	1 243
Mažeikių r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	172	173	173	165
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	378	346	336	320
Plungės r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	162	157	151	155
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	359	355	357	355
Rietavo sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	53	60	61	60
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	152	159	156	153
Telšių r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	194	205	207	198
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	420	441	451	415
Utenos apskritis				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	826	840	844	816
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	1 857	1 840	1 781	1 658
Anykščių r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	154	153	144	139
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	381	369	337	314
Ignalinos r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	153	153	157	146
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	296	288	301	274
Molėtų r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	169	161	144	140
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	396	358	319	295

Utenos r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	143	156	164	169
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	307	315	312	305
Visagino sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	74	82	84	82
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	127	150	146	150
Zarasų r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	133	135	151	140
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	350	360	366	320
Vilniaus apskritis				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	2 092	1 963	1 914	1 865
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	4 140	3 892	3 678	3 532
Elektrėnų sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	149	138	126	141
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	269	251	222	241
Šalčininkų r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	119	136	152	119
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	312	328	331	270
Širvintų r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	207	185	176	172
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	422	382	351	340
Švenčionių r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	174	165	160	145
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	341	342	325	311
Trakų r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	194	177	163	153
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	435	372	345	315
Ukmergės r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	308	295	281	255
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	662	615	566	493
Vilniaus m. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	509	512	528	566
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	809	838	851	900
Vilniaus r. sav.				
Socialinės rizikos šeimų skaičius	432	355	328	314
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	890	764	687	662

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenys.

Socialines paslaugas socialinės rizikos šeimoms ir jose augantiems nepilnamečiams vaikams teikiančios įstaigos (pagal savivaldybių pateiktą informaciją)

Eil. Nr.	Savivaldybė	Socialines paslaugas teikiančios įstaigos	Teikiamos paslaugos	
			gavėjai	paslaugos
1.	Akmenės r.	Akmenės rajono savivaldybės vaikų globos namai	Be tėvų globos likę vaikai	Socialinės paslaugos
2.	Alytaus m.	VšĮ Alytaus miesto socialinių paslaugų centras VšĮ Padovanokim šypsena SOS vaikų kaimų Lietuvoje draugija	Socialinės rizikos šeimos ir jose augantys vaikai Socialinės rizikos šeimose augantys vaikai Socialinės rizikos šeimose augantys vaikai	Specialiosios socialinės paslaugos
3.	Alytaus r.	Butrimonių vaikų dienos centras VšĮ Padovanokim šypsena	Socialinės rizikos šeimos ir jose augantys vaikai Socialinės rizikos šeimos ir jose augantys vaikai	Bendrosios ir specialiosios socialinės paslaugos
4.	Anykščių r.	Anykščių rajono socialinių paslaugų centras Anykščių vaikų ir jaunimo dienos centras VšĮ „Gelbėkit vaikus“ Raguvėlės vaikų dienos centras	Socialinės rizikos šeimos Socialinės rizikos šeimose augantys vaikai Socialinės rizikos šeimose augantys vaikai	Bendrosios ir specialiosios socialinės paslaugos Bendrosios ir specialiosios socialinės paslaugos Bendrosios ir specialiosios socialinės paslaugos
5.	Birštono sav.	BĮ Nemajūnų dienos centras Neįgaliųjų draugija	Socialinės rizikos šeimos	Bendrosios ir socialinės priežiūros paslaugos
6.	Biržų r.	Biržų rajono socialinių paslaugų centras 7 vaikų dienos centrai VšĮ Vaiko užovėja Šeimyna „Po angelo	Socialinės rizikos šeimos Socialinės rizikos šeimose augantys vaikai Tėvų globos netekę vaikai Tėvų globos netekę vaikai	Bendrosios ir socialinės priežiūros paslaugos Bendrosios ir socialinės priežiūros paslaugos Socialinės globos paslaugos Socialinės

		sparnu“		globos paslaugos
7.	Druskininkų r.	Druskininkų savivaldybės socialinių paslaugų centras VšĮ „Gelbėkit vaikus“ Druskininkų vaikų dienos centras	Socialinės rizikos šeimos Socialinių problemų turinčios ir socialinės rizikos šeimos bei jose augantys vaikai	Bendrosios ir socialinės priežiūros paslaugos Socialinės priežiūros paslaugos
8.	Elektrėnų sav.	Elektrėnų socialinių paslaugų centras VšĮ Elektrėnų vaikų dienos centras Elektrėnų socialinės reabilitacijos centro Vaiko dienos centras	Socialinės rizikos šeimos bei jose augantys vaikai Socialinės rizikos šeimose augantys vaikai, socialinės rizikos vaikai, socialiai remtini vaikai Socialinės rizikos šeimose augantys vaikai, socialiai remtini vaikai	Bendrosios ir socialinės priežiūros paslaugos Socialinės priežiūros paslaugos nenurodė
9.	Ignalinos r.	Didžiasalio vaikų globos ir socialinės paramos šeimai centras Vaikų dienos centras „Eldoradas“	Socialinės rizikos šeimos ir jose augantys vaikai Socialinės rizikos šeimose augantys vaikai	Nenurodė Nenurodė
10.	Jonavos r.	neatsakė	-	-
11.	Joniškio r.	neatsakė	-	-
12.	Jurbarko r.	VšĮ Jurbarko socialinių paslaugų centras 3 vaikų dienos centrai	Socialinės rizikos šeimos Socialinės rizikos šeimose augantys vaikai	Bendrosios, socialinės priežiūros, socialinės globos paslaugos Socialinės priežiūros paslaugos
13.	Kaišiadorių r.	Kaišiadorių socialinių paslaugų centras (Žiežmariuose ir Kaišiadoryse turi vaikų dienos grupes) VšĮ Rumšiškių vaikų dienos centras VšĮ Paparčių šv. Juozapo vaikų globos namai	Socialinės rizikos šeimos ir jose augantys vaikai Nenurodė Be tėvų globos likę vaikai	Bendrosios ir socialinės priežiūros paslaugos Nenurodė Socialinės globos paslaugos
14.	Kalvarijos sav.	Kalvarijos globos ir užimtumo centras	Socialinės rizikos šeimos	Bendrosios ir socialinės

				priežiūros paslaugos
15.	Kauno m.	Kauno miesto socialinių paslaugų centras Vaikų globos centras „Pastogė“ Vaikų globos namai	Socialinės rizikos šeimos Socialinės rizikos šeimos, tėvų globos netekę vaikai Socialinės rizikos šeimose augantys vaikai	Bendrosios ir socialinės priežiūros paslaugos Bendrosios, socialinės priežiūros, socialinės globos paslaugos Socialinės priežiūros paslaugos
16.	Kauno r.	SBI Kauno rajono socialinių paslaugų centras (jame veikiančias Vaikų dienos centras, Krizių centras, Garliavos vaikų dienos centras)	Socialinės rizikos šeimos ir jose augantys vaikai	Bendrosios, socialinės priežiūros, socialinės globos paslaugos
17.	Kazlų Rūdos sav.	VšĮ Kazlų rūdos socialinės paramos centras	Socialinės rizikos šeimos	Socialinės priežiūros paslaugos
18.	Kėdainių r.	VšĮ „Laiptai į viltį“ Kėdainių policijos centro Vaikų dienos centras Labdaros paramos fondas „Svajonė“ vaikų dienos centras Šėtos socialinio ir ugdymo centro vaikų dienos centras	Socialinės rizikos šeimose augantys vaikai Socialinės rizikos šeimose augantys vaikai Socialinės rizikos šeimose augantys vaikai Socialinės rizikos šeimose augantys vaikai	-
19.	Kelmės r.	neatsakė	-	-
20.	Klaipėdos m.	BĮ Klaipėdos miesto šeimos ir vaiko gerovės centras Labdaros ir paramos fondas „Dienvidis“ Labdaros ir paramos fondas Dvasinės pagalbos jaunimui centras	Socialinės rizikos šeimos ir jose augantys vaikai Socialinės rizikos šeimose augantys vaikai Socialinės rizikos šeimose augantys vaikai	Socialinės priežiūros ir socialinės globos paslaugos Socialinės priežiūros paslaugos Socialinės priežiūros paslaugos
21.	Klaipėdos r.	Gargždų socialinių	Socialinės rizikos šeimos	Socialinės

		<p>paslaugų centras</p> <p>Priekulės socialinių paslaugų centras</p> <p>Labdaros ir paramos fondo Gargždų vaikų globos agentūros Vaikų dienos centras „Pastogė“</p> <p>Klaipėdos rajono paramos šeimai centras</p>	<p>Socialinės rizikos šeimos ir jose augantys vaikai</p> <p>Socialinės rizikos šeimose augantys vaikai</p> <p>Socialinės rizikos šeimos</p>	<p>priežiūros paslaugos</p> <p>Socialinės priežiūros paslaugos</p> <p>Socialinės priežiūros paslaugos</p> <p>Socialinės priežiūros paslaugos</p>
22.	Kretingos r.	Kretingos socialinių paslaugų centras	Socialinės rizikos šeimos	Bendrosios ir socialinės priežiūros paslaugos
23.	Kupiškio r.	<p>Kupiškio socialinių paslaugų centras</p> <p>VšĮ Kupiškio vaikų dienos centras</p> <p>Aldonos ir Antano Jatužių šeimyna</p> <p>Liolės Anikevičienės šeimyna</p> <p>Kupiškio rajono šv. Kazimiero vaikų globos namai</p>	<p>Socialinės rizikos šeimos ir jose augantys vaikai</p> <p>Socialinės rizikos šeimose augantys vaikai</p> <p>Tėvų globos netekę vaikai</p> <p>Tėvų globos netekę vaikai</p> <p>Tėvų globos netekę vaikai</p>	<p>Bendrosios ir socialinės priežiūros paslaugos</p> <p>Socialinės priežiūros paslaugos</p> <p>Socialinės globos paslaugos</p> <p>Socialinės globos paslaugos</p> <p>Socialinės globos paslaugos</p>
24.	Lazdijų r.	<p>VšĮ Lazdijų socialinių paslaugų centras</p> <p>Lazdijų rajono socialinės globos centras „Židinys“</p> <p>Seirijų bendruomenės socialinių paslaugų centras „Šilas“</p> <p>Veisiejų socialinių paslaugų centras</p> <p>Krosnos miestelio bendruomenės komiteto socialinių paslaugų centras</p>	<p>Socialinės rizikos šeimos ir jose augantys vaikai, socialiai remtini vaikai</p> <p>Vaikai su negalia</p> <p>Socialinės rizikos šeimose augantys vaikai</p> <p>Socialinės rizikos šeimose, socialinių problemų turinčiose šeimose augantys vaikai</p> <p>Socialinės rizikos šeimose augantys vaikai</p>	<p>Bendrosios ir socialinės priežiūros paslaugos</p> <p>Socialinės globos paslaugos</p> <p>Socialinės priežiūros paslaugos</p> <p>Socialinės priežiūros paslaugos</p> <p>Socialinės priežiūros paslaugos</p>

		„Sūrava“		
25.	Marijampolės sav.	Marijampolės socialinės pagalbos centras Vaiko dienos centrai (10) Socialinės globos įstaigos (4)	Socialinės rizikos šeimos Vaikai, augantys socialinės rizikos šeimose Tėvų globos netekę vaikai	Bendrosios ir socialinės priežiūros paslaugos Socialinės priežiūros paslaugos Socialinės globos paslaugos
26.	Mažeikių r.	Mažeikių rajono socialinių paslaugų tarnyba Mažeikių rajono vaikų našlaičių ir senelių namai	Socialinės rizikos šeimos Tėvų globos netekę vaikai	Bendrosios ir socialinės priežiūros paslaugos Socialinės globos paslaugos
27.	Molėtų r.	Molėtų rajono socialinės paramos centras	Socialinės rizikos šeimos	Bendrosios ir socialinės priežiūros paslaugos
28.	Neringos sav.	Neringos socialinės paramos centras VšĮ vaikų globos namai „Aušros žvaigždė“	Socialinės rizikos šeimos Tėvų globos netekę vaikai	Bendrosios socialinės paslaugos Socialinės globos paslaugos
29.	Pagėgių sav.	Pagėgių savivaldybės socialinių paslaugų centras Pagėgių vaikų globos namai	Socialinės rizikos šeimos ir jose augantys vaikai Tėvų globos netekę vaikai	Socialinės priežiūros paslaugos Socialinės globos paslaugos
30.	Pakruojo r.	Vaikų dienos centrai Klovainių sutrikusio intelekto jaunuolių centras Laikino gyvenimo namai	Socialinės rizikos šeimose augantys vaikai Sutrikusio intelekto vaikai Socialinės rizikos šeimos ir jose augantys vaikai	Socialinės priežiūros paslaugos Socialinės globos paslaugos Socialinės globos paslaugos
31.	Palangos m.	Palangos socialinių paslaugų tarnyba	Socialinės rizikos šeimos	Bendrosios ir socialinės priežiūros paslaugos
32.	Panevėžio m.	nenurodė	-	-
33.	Panevėžio r.	Panevėžio rajono vaikų globos namai	Tėvų globos netekę vaikai	Socialinės globos

		Ramygalos socialinių paslaugų centras Grigaliūnų šeimyna Ramygalos savarankiško gyvenimo namai	Nenurodė Tėvų globos netekę vaikai nenurodė	paslaugos Nenurodė Socialinės globos paslaugos Socialinės priežiūros paslaugos
34.	Pasvalio r.	Šeimos krizių centras Vaikų dienos centrai (9)	Socialinės rizikos šeimos ir jose augantys vaikai nenurodė	Nenurodė nenurodė
35.	Plungės r.	Trumpalaikės globos centras Vaikų dienos centrai (2) Plungės vaikų globos namai	Socialinės rizikos asmenys ir kiti Socialinės rizikos, socialiai remtinos šeimos ir jose augantys vaikai Tėvų globos netekę vaikai	Socialinės globos paslaugos Bendrosios ir socialinės priežiūros Socialinės globos paslaugos
36.	Prienų r.	nepateikė		
37.	Radviliškio r.	Radviliškio parapijos bendruomenės socialinis paslaugų centras (vaikų dienos centras, krizių centras)	Socialinės rizikos šeimos	Socialinės priežiūros paslaugos
38.	Raseinių r.	VšĮ Raseinių socialinių paslaugų centras Raseinių vaikų globos namai Raseinių lopšelio/darželio ikimokyklinė grupė „Liepaitė“ Globėjai (rūpintojai)	Socialinės rizikos šeimos ir jose augantys vaikai Tėvų globos netekę vaikai Tėvų globos netekę vaikai Tėvų globos netekę vaikai	Socialinės priežiūros paslaugos Socialinės globos paslaugos Socialinės globos paslaugos Socialinės globos paslaugos
39.	Rietavo sav.	Rietavo socialinių paslaugų centras	Socialinės rizikos šeimos	Bendrosios ir socialinės priežiūros paslaugos
40.	Rokiškio r.	Rokiškio socialinės paramos centras	Socialinės rizikos šeimos	Socialinės priežiūros

		(Obelių savarankiško gyvenimo namai)		paslaugos
41.	Skuodo r.	Skuodo socialinių paslaugų šeimai centras	Socialinės rizikos šeimos ir jose augantys vaikai	Socialinės priežiūros paslaugos (laikinas apnakvindinimas ir psichologinė pagalba)
42.	Šakių r.	Vaikų dienos centrai (6) Šeimynos (4) VšĮ Šakių vaikų globos namai Šakių socialinių paslaugų centras	Socialinės rizikos šeimose augantys vaikai ir jų tėvai Tėvų globos netekę vaikai Tėvų globos netekę vaikai Socialinės rizikos šeimos, auginančios vaikus su negale	Bendrosios ir socialinės priežiūros paslaugos Socialinės globos paslaugos Socialinės globos paslaugos Socialinės priežiūros paslaugos (pagalba namuose)
43.	Šalčininkų r.	nenurodė		
44.	Šiaulių m.	Šiaulių miesto savivaldybės socialinių paslaugų centras Vaikų dienos centrai	Socialinės rizikos šeimos Socialinės rizikos šeimose augantys vaikai	Socialinės priežiūros paslaugos (psichosocialinė pagalba) Socialinės priežiūros paslaugos
45.	Šiaulių r.	Lietuvos krikščioniško labdaros ir gailestingumo fondo „Samarija“ krizių centras	Socialinės rizikos šeimos, krizę patiriančios šeimos, buvę vaikų globos namų auklėtiniai	Socialinės priežiūros paslaugos
46.	Šilalės r.	Šilalės rajono socialinių paslaugų centras Šilalės rajono socialinių paslaugų namai	Socialinės rizikos šeimos Socialinės rizikos šeimos	Bendrosios, socialinės priežiūros ir socialinės globos paslaugos Bendrosios, socialinės priežiūros ir socialinės globos

		Pajūrio vaikų globos namai	Tėvų globos netekę vaikai	paslaugos Socialinės globos paslaugos
47.	Šilutės r.	Saugų vaikų globos namai Šeimyna „Vaikiškos svajonės“ Šilutės dienos paslaugų centras	Tėvų globos netekę vaikai Tėvų globos netekę vaikai Socialinės rizikos šeimose augantys vaikai	Socialinės globos paslaugos Socialinės globos paslaugos Socialinės globos paslaugos
48.	Širvintų r.	nenurodė	-	-
49.	Švenčionių r.	Švenčionių rajono Socialinio paslaugų centro padalinys vaikų dienos centras „Šaltinėlis“	Socialinės rizikos šeimos ir jose augantys vaikai	Bendrosios ir socialinės priežiūros paslaugos
50.	Tauragės r.	Vaikų dienos centrai (2)	Socialinės rizikos šeimose augantys vaikai ir jų tėvai	Socialinės priežiūros paslaugos
51.	Telšių r.	Telšių socialinių paslaugų centras Telšių socialinio paslaugų centro Telšių dienos centras Telšių socialinio paslaugų centro Mitkaičių dienos centras Telšių socialinio paslaugų centro Žarėnų dienos centras Telšių socialinio paslaugų centro Upynos dienos centras Telšių socialinio paslaugų centro Savarankiško gyvenimo namai Telšių vaikų globos namai Telšių krizių centras	Socialinės rizikos šeimos Socialinės rizikos šeimos Socialinės rizikos šeimos Socialinės rizikos šeimos Socialinės rizikos šeimos Socialinės rizikos šeimos Tėvų globos netekę vaikai Socialinės rizikos šeimos	Bendrosios ir socialinės priežiūros paslaugos Bendrosios socialinės paslaugos Bendrosios socialinės paslaugos Bendrosios socialinės paslaugos Bendrosios socialinės paslaugos Bendrosios ir specialiosios socialinės paslaugos Bendrosios ir specialiosios socialinės paslaugos Bendrosios ir specialiosios

		Telšių vaikų su negale centras	Socialinės rizikos šeimos	socialinės paslaugos Bendrosios ir specialiosios socialinės paslaugos
		Telšių vyskupijos „Caritas“	Socialinės rizikos šeimos	Bendrosios socialinės paslaugos
		Telšių dekanato šeimos centras	Socialinės rizikos šeimos	Bendrosios socialinės paslaugos
52.	Trakų r.	Trakų lopšelio/darželio „Obelėlė“ vaikų socialinės globos skyrius Trakų vaikų globos namai Trakų rajono Lentvario vaikų globos namai VšĮ „Girijos vaikai“ vaikų dienos centras Vaikų dienos centras „Akimirka“ Lietuvos demokratiškumo ugdymo kolegijos filialas vaikų dienos centras „Navininkai“	Tėvų globos netekę vaikai Tėvų globos netekę vaikai Tėvų globos netekę vaikai Socialinės rizikos vaikai ir jų šeimos Socialinės rizikos šeimose augantys vaikai ir jų šeimų nariai Socialinės rizikos, socialinių problemų turinčiose ir socialiai remtinose šeimose augantys vaikai ir jų šeimos	Socialinės globos paslaugos Socialinės globos paslaugos Socialinės globos paslaugos Socialinės priežiūros paslaugos Socialinės priežiūros paslaugos Socialinės priežiūros paslaugos
53.	Ukmergės r.	Ukmergės nestacionarių socialinių paslaugų centras	Socialinės rizikos šeimos	Socialinės priežiūros paslaugos
54.	Utenos r.	Utenos rajono socialinių paslaugų centras	Socialinės rizikos šeimos	Bendrosios ir socialinės priežiūros paslaugos
55.	Varėnos r.	Valkininkų vaikų globos namai Varėnos socialinių paslaugų centras VšĮ Varėnos ligoninė	Tėvų globos netekę vaikai Socialinės rizikos šeimos Socialinės rizikos šeimose augantys vaikai	Socialinės globos paslaugos Bendrosios ir specialiosios socialinės paslaugos Socialinės priežiūros paslaugos

		Merkinės globos namų mišrių socialinių paslaugų centras Vaikų dienos centras „Versmė“ Varėnos dekanato Varėnos parapijos „Caritas“ Vilniaus arkivyskupijos „Caritas“ vaikų dienos centrai (2)	Socialinės rizikos šeimos Socialinės rizikos ir socialinių problemų turinčiose šeimose augantys vaikai Socialinės rizikos ir socialinių problemų turinčiose šeimose augantys vaikai Socialinės rizikos ir socialinių problemų turinčiose šeimose augantys vaikai	Socialinės priežiūros paslaugos Socialinės priežiūros paslaugos Socialinės priežiūros paslaugos Socialinės priežiūros paslaugos
56.	Vilkaviškio r.	Vilkaviškio socialinės globos centras Kybartų vaikų globos namai Alvito šv. Kazimiero namai Pilviškių vaikų dienos centras „Savarankiško kelio link“ Vilkaviškio rajono Kybartų specialioji „Rasos“ mokykla	Socialinės rizikos šeimos ir jose augantys vaikai Tėvų globos netekę vaikai Tėvų globos netekę vaikai - -	Bendrosios ir socialinės priežiūros paslaugos Socialinės globos paslaugos Socialinės globos paslaugos Dienos socialinės globos paslaugos Dienos socialinės globos paslaugos
57.	Vilniaus m.	Vilniaus miesto Socialinės paramos centras Vaikų dienos centras „Labirintai“ Pilaitės vaikų dienos centras Pagalbos priklausomiems asmenims tarnyba	Socialinės rizikos šeimos Socialinės rizikos šeimose augantys vaikai Bendrosios ir socialinės priežiūros paslaugos Bendrosios ir socialinės priežiūros paslaugos	Socialinės priežiūros paslaugos Bendrosios ir socialinės priežiūros paslaugos Bendrosios ir socialinės priežiūros paslaugos Bendrosios ir socialinės priežiūros paslaugos
58.	Vilniaus r.	VšĮ Vaikų ir paauglių socialinis centras Vilniaus rajono šeimos ir vaiko	Socialinės rizikos šeimos Socialinės rizikos šeimos	- -

		krizių centras		
59.	Visagino sav.	Visagino socialinių paslaugų centras Visagino paramos vaikui centras	Socialinės rizikos šeimos Socialinės rizikos šeimose augantys vaikai	Bendrosios ir socialinės priežiūros Specialiosios socialinės paslaugos
60.	Zarasų r.	VšĮ Zarasų rajono socialinių paslaugų centras Antazavės vaikų globos namai	Socialinės rizikos šeimos Tėvų globos netekę vaikai	Bendrosios ir specialiosios socialinės paslaugos Socialinės globos paslaugos

Socialinių darbuotojų, darbui su socialinės rizikos šeimomis, etatų skaičius, finansavimo šaltiniai, pavaldumas

Eil. Nr.	Savivaldybė	Socialinių darbuotojų etatų skaičius, finansavimo šaltiniai (valstybės, savivaldybės biudžeto lėšos)			Socialinių darbuotojų pavaldumas (seniūnas, savivaldybės Socialinės paramos skyrius, savivaldybės socialinių paslaugų įstaigos)		
		Bendras skaičius	Valstybės biudžeto lėšos	Savivaldybės biudžeto skaičius	Seniūnas	Socialinių paslaugų įstaigos	Kita
1.	Akmenės r.	6	6	-	+	-	-
2.	Alytaus m.	11	11	-	-	+	-
3.	Alytaus r.	11	11	-	+	-	-
4.	Anykščių r.	10	10	-	-	+	-
5.	Birštono sav.	1	1	-	-	-	+
6.	Biržų r.	9	8	1	+	-	-
7.	Druskininkų sav.	4	4	-	-	+	-
8.	Elektrėnų sav.	8	8	-	-	+	-
9.	Ignalinos r.	12	12	-	+	-	-
10.	Jonavos r.	11	10	1	+	+	-
11.	Joniškio r.	10	10	-	-	+	-
12.	Jurbarko r.	12 ⁵²	12	-	+	+	-
13.	Kaišiadorių r.	29 ⁵³	11	18 ⁵⁴	-	+	-
14.	Kalvarijos sav.	5	5	-	-	+	-
15.	Kauno m.	32,5	17	15,5	-	+	-
16.	Kauno r.	25	25	-	-	+	-
17.	Kazlų Rūdos sav.	5 ⁵⁵	5	-	+	+	-
18.	Kėdainių r.	13 ⁵⁶	12	1	+	+	-
19.	Kelmės r.	11	11	-	-	+	-
20.	Klaipėdos m.	16	14	2	-	+	-
21.	Klaipėdos r.	11 ⁵⁷	11	-	+	-	-
22.	Kretingos r.	10	9	1	-	+	-
23.	Kupiškio r.	7 ⁵⁸	7	-	-	+	-

⁵² 12 etatų yra įdarbinti 16 darbuotojų

⁵³ Remiantis Kaišiadorių rajono savivaldybės administracijos pateikta informacija, savivaldybės teritorijoje veikia 3 socialinių paslaugų įstaigos, teikiančios paslaugas socialinės rizikos šeimoms ir be tėvų globos likusiems vaikams, pateiktoje informacijoje nurodytas bendras šiose įstaigose dirbančių darbuotojų skaičius.

⁵⁴ Nurodė taip pat ir dirbančius socialinės globos namuose socialinius darbuotojus.

⁵⁵ Užimta 4,9 etato

⁵⁶ Užimta 11 etatų

⁵⁷ Dirba 13 darbuotojų

⁵⁸ Dirba 8 darbuotojai

24.	Lazdijų r.	14	14	-	-	+	-
25.	Marijampolės sav.	15 ⁵⁹	11	4	-	+	-
26.	Mažeikių r.	15	11	4	+	+	+
27.	Molėtų r.	11	11	-	-	+	-
28.	Neringos sav.	0,5	0,5	-	-	+	-
29.	Pagėgių sav.	6	5	1	+	+	-
30.	Pakruojo r.	8 ⁶⁰	8	-	+	+	-
31.	Palangos m.	2	2	-	-	+	-
32.	Panevėžio m.	13	13	-	-	+	-
33.	Panevėžio r.	12	12 ⁶¹	-	+	-	-
34.	Pasvalio r.	12	11	1	+	-	-
35.	Plungės r.	11	11	-	+	+	-
36.	Prienuų r.	-	-	-	-	-	-
37.	Radviliškio r.	13 ⁶²	13	-	-	+	-
38.	Raseinių r.	12	12	-	-	+	-
39.	Rietavo sav.	4	4	-	-	+	-
40.	Rokiškio r.	10 ⁶³	10	-	+	+	-
41.	Skuodo r.	9	9	-	-	+	-
42.	Šakių r.	14	14	-	+	-	-
43.	Šalčininkų r.	13 ⁶⁴	13	-	-	-	+
44.	Šiaulių m.	13	13	-	-	+	-
45.	Šiaulių r.	11	11	-	+	-	-
46.	Šilalės r.	14	14	-	+	-	-
47.	Šilutės r.	13	11	2	+	+	-
48.	Širvintų r.	8,5	8	0,5	-	+	-
49.	Švenčionių r.	14	14	-	+	-	-
50.	Tauragės r.	9 ⁶⁵	9	-	+	+	-
51.	Telšių r.	14	11	3	-	+	-
52.	Trakų r.	9 ⁶⁶	8	1	-	-	+
53.	Ukmergės r.	14	12	2	+	+	-
54.	Utenos r.	12	12	12	-	+	-
55.	Varėnos r.	8	8	-	+	-	-
56.	Vilkaviškio	12,5	12	0,5	-	+	-

⁵⁹ 1 etatas skirtas Pagalbos socialinės rizikos šeimoms tarnybos vadovo etatui

⁶⁰ Dirba 9 darbuotojai

⁶¹ Skiriami 27 proc. priedai iš savivaldybės lėšų

⁶² Dirba 14 darbuotojų

⁶³ Dirba 11 darbuotojų

⁶⁴ 1 etatas yra įsteigtas Socialinės paramos ir sveikatos apsaugos skyriuje, pareigybei priskirtos funkcijos: planuoti ir organizuoti socialinių paslaugų teikimą, vykdyti prevencinę socialinę veiklą, vertinti, nustatyti pagalbos poreikius asmeniui, šeimai. Šis darbuotojas taip pat vykdo ir kitas, nesusijusias su socialinės rizikos šeimomis, funkcijas.

⁶⁵ Dirba 10 darbuotojų

⁶⁶ Nėra įskaityti Trakų rajono savivaldybės administracijos pateiktoje informacijoje minimi 2 socialinių darbuotojų darbai su senais ir neįgaliais asmenimis etatai.

	r.						
57.	Vilniaus m.	27 ⁶⁷	25	2	-	+	-
58.	Vilniaus r.	23	23	-	-	-	+
59.	Visagino sav.	5 ⁶⁸	5	-	-	+	-
60.	Zarasų r.	10 ⁶⁹	10	-	-	+	-

---

⁶⁷ Be nurodytų socialinių darbuotojų, socialines paslaugas socialinės rizikos šeimoms teikia taip pat ir Socialinės paramos centro Pagalbos priklausomiems asmenims tarnyboje dirbantys 3 vyresnieji socialiniai darbuotojai bei vaikų dienos centre „Labirintas“ dirbantis vyresnysis socialinis darbuotojas.

⁶⁸ 1 etatas skirtas koordinatoriaus pareigybei

⁶⁹ Dirba 12 socialinių darbuotojų

Socialinių paslaugų teikimo situacija socialinės rizikos šeimoms, kurių nepilnamečiams vaikams yra nustatyta laikinoji globa (rūpyba)

Eil. Nr.	Savivaldybė	Bendras socialinės rizikos šeimų skaičius	Šeimos, kurių vaikams nustatyta laikinoji globa (rūpyba)	Šeimoms teikiamos socialinės paslaugos	Gražintų į šeimą vaikų skaičius
1.	Akmenės r.	129	20	informavimas, konsultavimas, atstovavimas, tarpininkavimas, socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas	2
2.	Alytaus m.		19	nenurodė	11
3.	Alytaus r.	128	5	socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas	7
4.	Anykščių r.	137	16	informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, aprūpinimas būtiniaisiais drabužiais ir avalyne, transporto organizavimas, asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimas, socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas	10
5.	Birštono sav.	33	1	bendrosios	-
6.	Biržų r.	150	12	bendrosios ir specialiosios ⁷⁰	13
7.	Druskininkų sav.	47	1	specialiosios	2
8.	Elektrėnų sav.	137	4	socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo	5
9.	Ignalinos r.	147	nenurodė	socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo	13
10.	Jonavos r.	198	20	bendrosios ir specialiosios ⁷¹	4
11.	Joniškio r.	168	18	bendrosios ir specialiosios	4
12.	Jurbarko r.	121	4	socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas	8
13.	Kaišiadorių r.	220	8	nenurodė	13
14.	Kalvarijos	58	9	socialinių įgūdžių ugdymas ir	14

⁷⁰ Biržų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus nuomone, socialinis darbas su šiomis šeimomis turėtų būti intensyvesnis.

⁷¹ Trims šeimoms teikiamos socialinės priežiūros paslaugos – socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas, gražinti 2 vaikai; trims šeimoms teikiamos bendrosios socialinės paslaugos; vienai šeimai teikiamos bendrosios ir specialiosios – socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas; trylikai šeimų, kurioms yra apribota tėvų valdžia ir yra žinoma tėvų gyvenamoji vieta, pagal poreikį teikiamos bendrosios ir specialiosios – socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugos, gražinti 2 vaikai.

	sav.			palaikymas	
15.	Kauno m.	535	99	socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas	81
16.	Kauno r.	353	32	socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas	11
17.	Kazlų Rūdos sav.	93	nenurodė	bendrosios: informavimas, konsultavimas; specialiosios: socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas, psichologinė pagalba	4
18.	Kėdainių r.	340	38	socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas, konsultavimas, informavimas, tarpininkavimas, atstovavimas, darbinių įgūdžių ugdymas	8
19.	Kelmės r.	119	nenurodė	nenurodė	12
20.	Klaipėdos m.	300	77	socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas	16
21.	Klaipėdos r.	152	nenurodė	bendrosios ir socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas	12
22.	Kretingos r.	115	7	bendrosios ir specialiosios: socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas	6
23.	Kupiškio r.	139	15	specialiosios: socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas	9
24.	Lazdijų r.	103	nenurodė	specialiosios: socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas	4
25.	Marijampolės sav.	181	13	specialiosios	10
26.	Mažeikių r.	162	nenurodė	nenurodė	6
27.	Molėtų r.	141	25	socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugos, konsultavimo, tarpininkavimo, informavimo, tėvystės ir vaikų priežiūros įgūdžių, būsto ir pinigų valdymo, socialinio bendravimo, mokymo ir darbo, kasdienio gyvenimo, savęs priežiūros įgūdžių ugdymas, transporto organizavimo, aprūpinimo būtiniaisiais drabužiais ir namų apyvokos reikmenimis, asmens higienos ir priežiūros paslaugų organizavimas.	10
28.	Neringos sav.	4	-	-	-

29.	Pagėgių sav.	86	6	socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugos	1
30.	Pakruojo r.	165	nenurodė	bendrosios ir socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugos, socialinė globa	21
31.	Palangos m.	25	21	nenurodė	4
32.	Panevėžio m.	181	93	bendrosios ir specialiosios: socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas	31
33.	Panevėžio r.	236	20	bendrosios ir specialiosios: socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas	2
34.	Pasvalio r.	243	8	specialiosios: socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas	8
35.	Plungės r.	161	15	bendrosios ir specialiosios ⁷² : socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas, daugiau suteikta bendrųjų paslaugų	3
36.	Prienuų r.	-	-	-	
37.	Radviliškio r.	254	nenurodė	specialiosios: socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas	23
38.	Raseinių r.	219	20	specialiosios: socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas	21
39.	Rietavo sav.	53	Nenurodė	informavimo, konsultavimo, organizavimo, sociokultūrinės, asmens higienos priežiūros, socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo	2
40.	Rokiškio r.	151	nenurodė	bendrosios	17
41.	Skuodo r.	116	nenurodė	specialiosios: socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas	9
42.	Šakių r.	218	26	bendrosios ir specialiosios: socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas	19
43.	Šalčininkų r.	152	nenurodė	nenurodė	nenurodė
44.	Šiaulių m.	150	39	tėvystės/motinstės įgūdžių ugdymas, informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, maitinimo organizavimas, aprūpinimas būtiniaisiais drabužiais ir avalyne, transporto organizavimas, sociokultūrinės paslaugos,	16

⁷² Dominavo bendrosios

				socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas, trumpalaikės socialinės globos ir laikino apgyvendinimo paslaugos	
45.	Šiaulių r.	182	26 ⁷³	socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas, priklausomybės ligų gydymas	12
46.	Šilalės r.	129	4	specialiosios: socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas	8
47.	Šilutės r.	242	24	specialiosios: socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas	19
48.	Širvintų r.	172	2 ⁷⁴	bendrosios ir specialiosios	3
49.	Švenčionių r.	142	nenurodė	nenurodė	14
50.	Tauragės r.	270	nenurodė	specialiosios: socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas	49
51.	Telšių r.	196	12	bendrosios ir specialiosios: socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas	2
52.	Trakų r.	152	9	nenurodė	5
53.	Ukmergės r.	256	11	bendrosios: informavimo, tarpininkavimo, atstovavimo, asmens higienos ir priežiūros paslaugų organizavimo, sociokultūrinės ir kt.	26
54.	Utenos r.	178	nenurodė	nenurodė	21
55.	Varėnos r.	188	77 ⁷⁵	bendrosios ir specialiosios: socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo, pagalbos į namus ⁷⁶	6
56.	Vilkaviškio r.	300	24	bendrosios ir specialiosios socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo	24
57.	Vilniaus m.	560	119	specialiosios: socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo	37
58.	Vilniaus r.	317	nenurodė	nenurodė	18
59.	Visagino sav.	81	19	specialiosios: socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas	13
60.	Zarasų r.	139	nenurodė	bendrosios ir specialiosios	18

⁷³ Vaikai iš šių šeimų buvo paimti 2011 m.

⁷⁴ Vaikai iš šeimų buvo paimti 2011 m.

⁷⁵ Iš jų 17 vaikų laikinoji globa (rūpyba) nustatyta 2011 m.

⁷⁶ Paaiškino, jog iš 77 šeimų 31 šeimai socialinės paslaugos teikiamos nuolat, o kitoms šeimoms teikiamos vienkartinės paslaugos, atsižvelgiant į jų poreikius ir ketinimus.

Savivaldybių pateikta informacija apie probleminių šeimų skaičių

Eil. Nr.	Savivaldybė	Šeimų skaičius	Vaikų skaičius
1.	Akmenės r.	12	nenurodė
2.	Alytaus m.	8	11
3.	Alytaus r.	59	158
4.	Anykščių r.	5	12
5.	Birštono sav.	4	7
6.	Biržų r.	51	123
7.	Druskininkų r.	sąrašų nesudaro	-
8.	Elektrėnų sav.	sąrašų nesudaro	-
9.	Ignalinos r.	nenurodė	nenurodė
10.	Jonavos r.	64	155
11.	Joniškio r.	sąrašų nesudaro	-
12.	Jurbarko r.	sąrašų nesudaro	-
13.	Kaišiadorių r.	23	40
14.	Kalvarijos sav.	sąrašų nesudaro	-
15.	Kauno m.	nenurodė	nenurodė
16.	Kauno r.	nenurodė	nenurodė
17.	Kazlų Rūdos sav.	nenurodė	nenurodė
18.	Kėdainių r.	71	116
19.	Kelmės r.	83	nenurodė
20.	Klaipėdos m.	sąrašų nesudaro	-
21.	Klaipėdos r.	91	209
22.	Kretingos r.	sąrašų nesudaro	-
23.	Kupiškio r.	sąrašų nesudaro	-
24.	Lazdijų r.	15	34
25.	Marijampolės sav.	nenurodė	nenurodė
26.	Mažeikių r.	sąrašų nesudaro	-
27.	Molėtų r.	sąrašų nesudaro	-
28.	Neringos sav.	2	nenurodė
29.	Pagėgių sav.	nenurodė	nenurodė
30.	Pakruojo r.	98	224
31.	Palangos m.	12	22
32.	Panevėžio m.	27	nenurodė
33.	Panevėžio r.	69	146
34.	Pasvalio r.	50	124
35.	Plungės r.	7	14
36.	Prienų r.	-	-
37.	Radviliškio r.	sąrašų nesudaro	-
38.	Raseinių r.	72	nenurodė
39.	Rietavo sav.	3	6
40.	Rokiškio r.	41	95
41.	Skuodo r.	sąrašų nesudaro	-
42.	Šakių r.	156	258
43.	Šalčininkų r.	nenurodė	nenurodė

44.	Šiaulių m.	33	63
45.	Šiaulių r.	48	101
46.	Šilalės r.	34	83
47.	Šilutės r.	54	109
48.	Širvintų r.	nenurodė	Nenurodė
49.	Švenčionių r.	32	57
50.	Tauragės r.	nenurodė	nenurodė
51.	Telšių r.	51	140
52.	Trakų r.	37	62
53.	Ukmergės r.	nenurodė	nenurodė
54.	Utenos r.	sąrašų nesudaro	-
55.	Varėnos r.	70	141
56.	Vilkaviškio r.	nenurodė	nenurodė
57.	Vilniaus m.	330	587
58.	Vilniaus r.	nenurodė	nenurodė
59.	Visagino sav.	14	23
60.	Zarasų r.	sąrašų nesudaro	-

Socialinių darbuotojų, darbui su socialinės rizikos šeimomis, paslaugų gavėjų – socialinės rizikos šeimų, auginančių nepilnamečius vaikus, skaičius savivaldybėse

Eil. Nr.	Savivaldybė	Etatų skaičius	Socialinės rizikos šeimų skaičius	Vidutinis vienam darbuotojui tenkantis šeimų skaičius	Didžiausias vienam darbuotojui tenkantis šeimų skaičius	Mažiausias vienam darbuotojui tenkantis šeimų skaičius
1.	Akmenės r.	6	129	21	28	9 ⁷⁷
2.	Alytaus m.	11	106	9	nenurodė	nenurodė
3.	Alytaus r.	11	128	11	14	5
4.	Anykščių r.	10	137	13	17	3 ⁷⁸
5.	Birštono sav.	1	33	33	33	33
6.	Biržų r.	9	150	16-17	21	11
7.	Druskininkų r.	4	47	11	15	8
8.	Elektrėnų sav.	8	137	17	17	7 ⁷⁹
9.	Ignalinos r.	12	147	12	20	4
10.	Jonavos r.	11	198	18	47	6
11.	Joniškio r.	10	168	17	29	8 ⁸⁰
12.	Jurbarko r.	12	121	10	12	5 ⁸¹
13.	Kaišiadorių r.	11	220	20	-	- ⁸²
14.	Kalvarijos sav.	5	58	11	12	11
15.	Kauno m.	32,5	535	16	31	7
16.	Kauno r.	25	353	14	25	7
17.	Kazlų Rūdos sav.	5 ⁸³	93	19	27	4 ⁸⁴
18.	Kėdainių r.	13	340	26	38	16 ⁸⁵
19.	Kelmės r.	11	119	11	14	9
20.	Klaipėdos m.	16	300	19	25	8
21.	Klaipėdos r.	11	152	14	20	4 ⁸⁶
22.	Kretingos r.	10	115	11	14	5 ⁸⁷
23.	Kupiškio r.	7	139	20	25	11 ⁸⁸

⁷⁷ Naujosios Akmenės kaimiškojoje ir Kruopių seniūnijoje yra po 0,5 socialinio darbuotojo etato

⁷⁸ Andrioniškio seniūnijoje yra 0,25 socialinio darbuotojo etato

⁷⁹ Pastrėvio seniūnijoje yra 0,5 socialinio darbuotojo etato

⁸⁰ Kepalių seniūnijoje yra 0,75 socialinio darbuotojo etato

⁸¹ Viešvilės seniūnijoje yra 0,5 socialinio darbuotojo etato

⁸² Duomenų netikslino

⁸³ 0,9 etatu dirbantis socialinis darbuotojas tiesiogiai su šeimomis nedirba, koordinuoja kitų socialinių darbuotojų darbą

⁸⁴ Antanavo seniūnijoje yra 0,25 socialinio darbuotojo etato

⁸⁵ Pernaravos seniūnijoje yra 0,5 socialinio darbuotojo etato

⁸⁶ Judrėnų seniūnijoje yra 0,5 socialinio darbuotojo etato

⁸⁷ Kartenos seniūnijoje yra 0,5 socialinio darbuotojo etato

24.	Lazdijų r.	14	103	7	10	4
25.	Marijampolės sav.	14	181	13	17	5 ⁸⁹
26.	Mažeikių r.	15	162	11	18	3
27.	Molėtų r.	11	141	13	18	6
28.	Neringos sav.	0,5	4	4	4	4
29.	Pagėgių sav.	6	86	14	36	8
30.	Pakruojo r.	8	165	21	28	13
31.	Palangos m.	2	25	12-13	-	- ⁹⁰
32.	Panevėžio m.	13	181	15	-	- ⁹¹
33.	Panevėžio r.	12	236	20	34	9 ⁹²
34.	Pasvalio r.	12	243	20	25	10 ⁹³
35.	Plungės r.	11	161	15	32	4
36.	Prienų r.	-	-	-	-	-
37.	Radviliškio r.	13	254	19	30	10
38.	Raseinių r.	12	219	18	30	12
39.	Rietavo sav.	4	53	13	18	8
40.	Rokiškio r.	10	151	13	22	3
41.	Skuodo r.	9	116	13	-	- ⁹⁴
42.	Šakių r.	14	218	15	26	4 ⁹⁵
43.	Šalčininkų r.	13	152	12	21	5
44.	Šiaulių m.	13	150	12	-	- ⁹⁶
45.	Šiaulių r.	11	182	16	26	9
46.	Šilalės r.	14	129	9	20	0
47.	Šilutės r.	13	242	19	-	- ⁹⁷
48.	Širvintų r.	8,5	172	20	26	13
49.	Švenčionių r.	14	142	10	20	0 ⁹⁸
50.	Tauragės r.	9	270	30	46	17 ⁹⁹
51.	Telšių r.	14	196	14	21	9
52.	Trakų r.	9	152	17	53	4
53.	Ukmergės r.	14	256	18	24	10
54.	Utenos r.	12	178	15	20	4 ¹⁰⁰
55.	Varėnos r.	8	188	23	34	7

⁸⁸ Subačiaus seniūnijoje yra 0,75 socialinio darbuotojo etato

⁸⁹ Mokolio seniūnijoje yra 0,5 socialinio darbuotojo etato

⁹⁰ Duomenys neišskirti

⁹¹ Duomenų netikslino

⁹² Raguvos seniūnijoje yra 0,5 socialinio darbuotojo etato

⁹³ Daujėnų seniūnijoje yra 0,5 socialinio darbuotojo etato

⁹⁴ Duomenų netikslino

⁹⁵ Slavikų seniūnijoje yra 0,5 socialinio darbuotojo etato

⁹⁶ Duomenų netikslino

⁹⁷ Duomenų netikslino

⁹⁸ Kaltanėnų ir Labanoro seniūnijose nėra socialinio darbuotojo etato

⁹⁹ Batakių seniūnijoje socialinis darbuotojas dirba 0,75 etato

¹⁰⁰ Kuktiškių seniūnijoje yra 0,25 socialinio darbuotojo etato

56.	Vilkaviškio r.	12,5	300	24	30	11 ¹⁰¹
57.	Vilniaus m.	27 ¹⁰²	560	22	34	10
58.	Vilniaus r.	23	317	14	31	6
59.	Visagino sav.	5	81	16	22	16
60.	Zarasų r.	10	139	13	17	5 ¹⁰³

---

¹⁰¹ Vištyčio seniūnijoje yra 0,5 socialinio darbuotojo etato

¹⁰² 25 socialiniai darbuotojai dirba tiesiogiai su šeimomis, 2 socialiniais darbuotojai koordinuoja jų veiklą

¹⁰³ Antazavės seniūnijoje yra 0,5 socialinio darbuotojo etato